

Amsterdam “Kroon draegster van Europa”

De inzending geeft een overzicht van het postvervoer van, naar en via Amsterdam op poststukken. In de periode van 1631 tot de invoering van de eerste Nederlandse postzegel in 1852. Met speciale aandacht voor de geschiedenis van de stad Amsterdam in deze periode.

Indeling:

Inleiding	Blad: 1 - 2
De Tachtigjarige Oorlog 1568 tot 1650	3 - 4
1 ^e Stadhouderloos tijdperk 1650 tot 1672	5 - 8
Stadhouder Willem III 1672 tot 1702	9 - 12
2 ^e Stadhouderloos tijdperk 1702 tot 1751	13 - 18
De Statenpost 1751 tot 1795	19 - 34
De Bataafse Republiek 1795 tot 1806	35 - 43
Koninkrijk Holland 1806 tot 1810	43 - 50
Nederland ingelijfd bij Frankrijk 1810 tot 1815	51 - 57
Verenigde Nederlanden 1815 tot 1830	58 - 66
De afscheiding van België 1830 tot 1840	67 - 73
Koning Willem II en Willem III 1840 tot en met 1851	74 - 80

Geraadpleegde literatuur:

Amsterdam “Kroon draegster van Europa”	<i>D. Kouwenaar</i>
Kleine Postkroniek van Amsterdam	<i>Mr. W. S. Da Costa</i>
Geschiedenis van het Postwezen in Nederland vóór 1795	<i>Mr. Dr. J.C. Overvoorde</i>
300 jaar postmerken	<i>P.C. Kortenweg</i>
De Post vanuit de Nederlanden 1813 tot 1853	<i>Claude. J.P. Delbeke</i>
De Post te Antwerpen van aanvang tot 1793	<i>P.De Gryse, M.Coppens</i>
	<i>J. Van Der Linden, L. De Clercq</i>
The first postage dues Holland's '3 S' Markings 1667-1811	<i>K.Adema</i>
Diverse Nederlandse en Belgische Circulaires en portlijsten	
Diverse maandbladen van de KVBK – studiekring Antwerpen	
Poststukken	<i>Peter Raetsen</i>

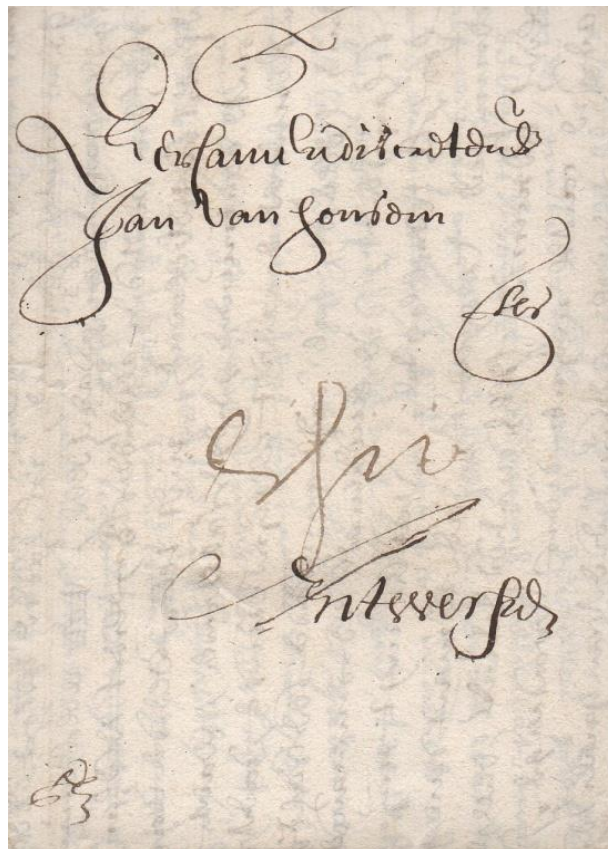
Toen Floris V op 27 oktober 1272 tolvrijheid door geheel Holland verleende aan de mannen die te Amsteldamme woonden, kon hij niet bevroeden, dat dit d eerste vermelding van de Nederlandse hoofdstad in de geschiedenis zou worden. Hertog Albert van Beieren schonk op 21 januari 1395 de stad het privilege om een bode aan te stellen, voor het bezorgen van de brieven van het stadsbestuur. Door het grote aantal boden ontstonden er misstanden die leidde tot klachten van de kooplieden. Daarom wed op 31 januari 1598 het *Paalhuis* bij de nieuwe brug ingesteld, een soort postkantoorje waar een paalknecht zitting hield, die alle brieven van de schippers in ontvangst naam en registreerde. Het brieven register werd op de Beurs gehangen, de kooplieden konden de brieven aan het Paalhuis afhalen voor anderhalve stuiver per stuk. In 1624 werd van stadswegen de eerste brievenbesteller aangesteld. Als "POSTCOMPTOIR" kochten de Staten in 1753 de *Stadsstal* die schuin achter het Stadshuis (nu het Paleis op de Dam) was gelegen. Deze stal is meer dan een eeuw als postkantoor in gebruik geweest. In 1667 werd op het kantor van de schipperspost, het *eerste* Hollandse en ook het *oudste stempel ter wereld* ingevoerd met een *waarde aanduiding*. In Londen (Engeland) was in 1661 een rondstempel ingevoerd door de Postmaster Generaal van Hollandse afkomst Henry Bishop, dit stempel bestond uit de *datum* van aankomst. Op 1 juli 1752 kon de Statenpost worden ingevoerd. Het bestuur werd gevormd door vijf "Commissarissen van de Posterijen van Holland en Westvriesland " Op 16 april 1755 is de opening van het Generale Post Comptoir aan de Nieuwe Zijds Voorburgwal, vrijwel op dezelfde plaats waar het hoofdpstkantoor heeft gestaan tot het einde van de 20^e eeuw.

De NIEUWE BRUG t' Amsterdam, van den Jaere 1650. Met het oude Paelhuys aende Noordzijde der Brug, gebout in den Jaere 1560. Sedert by het maken van een nieuwe Steene Schutshuys heel Afgebroken.

De Tachtigjarige Oorlog 1568 tot 1650

In januari 1631 werden er in de stad Amsterdam 14.440 huizen geteld en 1.122 in de voorsteden, tevens werden er 125.000 zielen of “hoofden” geteld. De handelaren deden goede zaken, men leefde nog in de “Gouden eeuw” deze zou duren tot 1650. Zo had Amsterdam in deze tijd 6 vaste boden op Antwerpen die verplicht waren twee dagen te reizen, en ’s zomers drie dagen per week. In 1624 op 17 april benoemd Amsterdam zijn eerste *brievenbesteller*. Deze Jochem Dircx mocht alleen bezorgen de uit Delft en ’s Gravenhage “*met de schyt commende brieven, packgens, gelt ende andere cleynichheden*”. In 1614 werd Johan Baptist Roelants te Antwerpen tot postmeester benoemd. Hij stierf op 23 januari 1633 en werd opgevolgd door zijn neef Jacques Roelants.

Brief door de bode vervoerd van Amsterdam naar Antwerpen van 30 juli 1631.

De route was: Amsterdam – Alphen – Cuypersveer – Antwerpen.

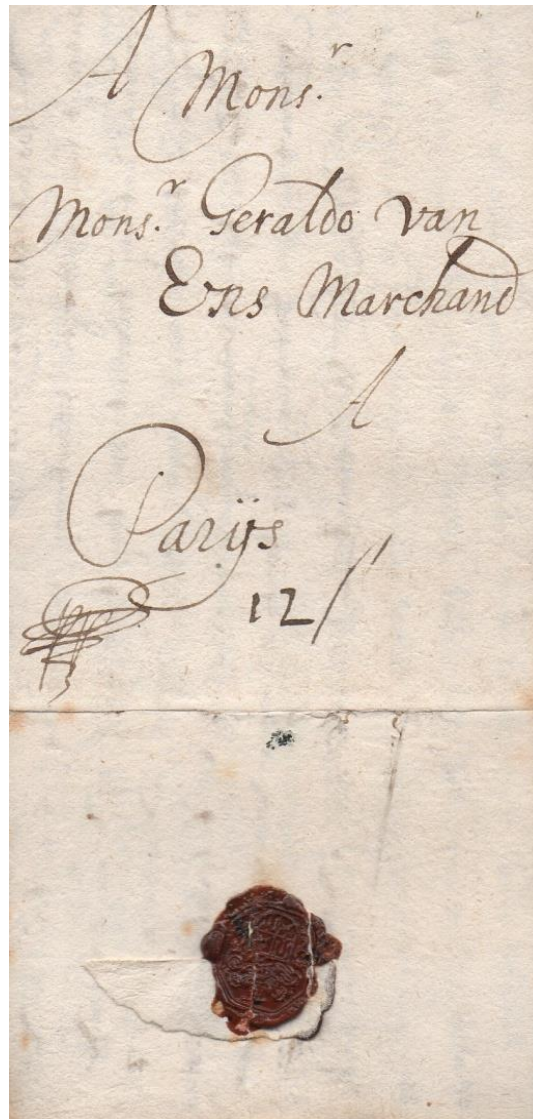
Met het geschreven woord “p(or)t”

Het port dat door de ontvanger van de brief betaald moest worden is, 10 D(enier)

10 Denier = 10 Grooten

10 Grooten = 5 Stuiver

De Nederlanden komen in opstand tegen het centrale gezag te Brussel, dat de naar Spanje vertrokken Koning Filips II vertegenwoordigde. Aanvankelijk verspreid, sinds 1577 door alle gewesten, na 1585 door de Noord – Nederlandse gewesten gevoed, ontwikkelde die opstand zich tot een nationale vrijheidsoorlog. Rond 1600 dragen de Burgemeesters van Amsterdam hun toezicht op de boden over aan een speciaal college “d’ Overluyden van der Coopluysden Boden”. De aangestelde boden mochten de brieven slechts *naar* de plaats van bestemming brengen en ook bestellen, maar mochten *geen* brieven meenemen naar hun eigen stad.

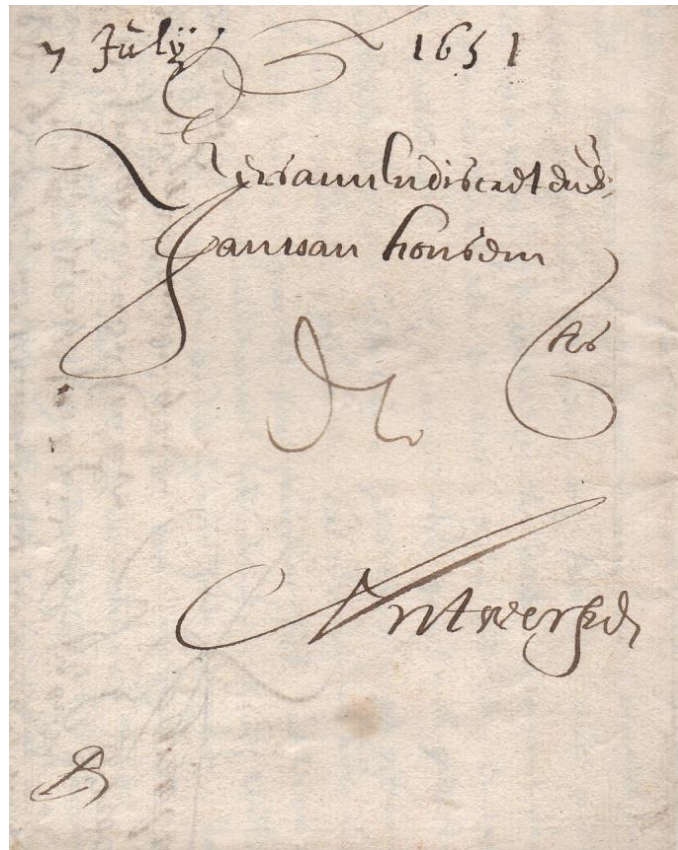

Brief van Amsterdam naar Parijs van 15 september 1631.

De route was: Amsterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Valenciennes – Parijs.

Het port betaald bij ontvangst is 12 stuivers.

1^e Stadhouderloos tijdperk 1650 tot 1672

Brief door de bode vervoerd van Amsterdam naar Antwerpen van 7 juli 1651.

De route was: Amsterdam – Alphen – Cuypersveer – Antwerpen.

Met geschreven woord “p(or)t “

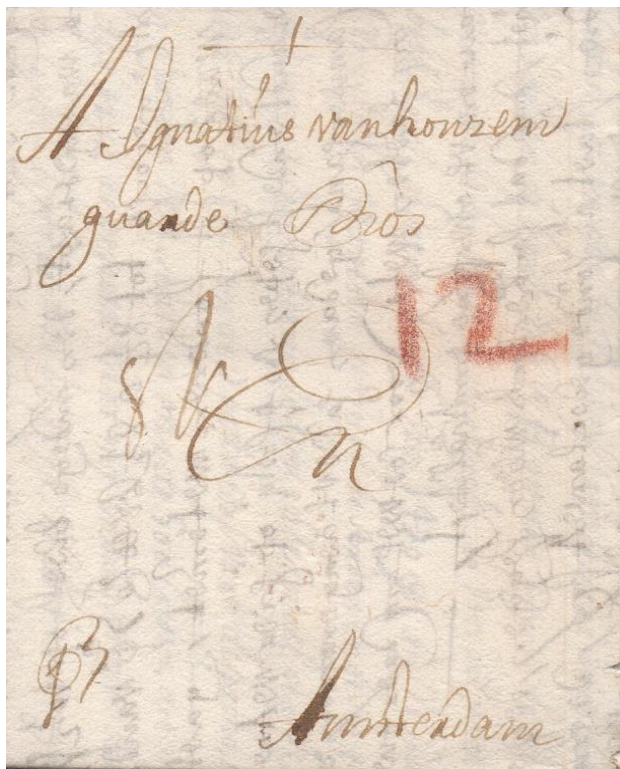
Het port betaald bij ontvangst is 10 D(enier)

10 Denier = 10 Grooten

10 Grooten = 5 Stuiver

Er bestond buiten de gangbare harde munt nog het zogenaamde rekengeld of te wel het “Vlaamse pond” onderverdeeld in 20 schelling van 12 grooten (deniers), ieder groot was onderverdeeld in 8 penningen en had de waarde van een halve stuiver. Van deze rekenmunten bestonden de grooten en penningen niet als reële munten, ze dienden alleen voor de boekhouding. Het bijzondere van het Antwerpse Tassiskantoor is het feit, dat tot begin 1702, de brieven met de beide muntsystemen getaxeerd werden. Het bedrag in “harde” munt werd in stuivers (ook sols of patars genoemd) gewoonlijk met lange S achter het cijfer geschreven. De rekenmunt werd voor kleine bedragen, onder de schelling, met de afkorting d (denier) voor het cijfer aangeduid.

Omstreeks 1650 is de periode van voorspoed en weelde voorbij. De Noorse oorlog, en de Engelse oorlogen doen de Amsterdamse handel geen goed. Als in 1654 de vrede van Westminster wordt gesloten neemt de handel weer toe, het tolkantoor of *Paalhuis* levert 90.300 gulden op. Ook de beurs trekt weer aan. In 1672 was de handel in schuldbrieven en obligaties weer aan zo'n omvang en betekenis geworden, dat er weer nieuwe kansen ontstaan voor Amsterdam. Het beeld van de Amsterdamse beurs als internationaal centrum is hiermee echter niet volledig. Wij vinden er sinds het einde van de zestiende eeuw een uitgebreide wisselmarkt, op de voornaamste handelssteden zoals Londen, Parijs, Venetië, Antwerpen, Livorno, Bilbao, Cadix, Lissabon, Lyon, Danzig, Hamburg en Frankfort. De Amsterdamse beurs ging zich toeleggen op het verzekeren van zeeschepen. Uitgaande en terugkerende schepen konden tegen verschillende premies verzekerd worden, al naar gelang de Afstand en risico. In 1667 wordt op het kantoor van de schipperpost aan het Rokin, het *eerste poststempel* in Nederland in gebruik genomen, het is het *oudste stempel ter wereld met een waarde aanduiding*.

Brief van Cadix via Parijs naar Amsterdam van 21 februari 1672.

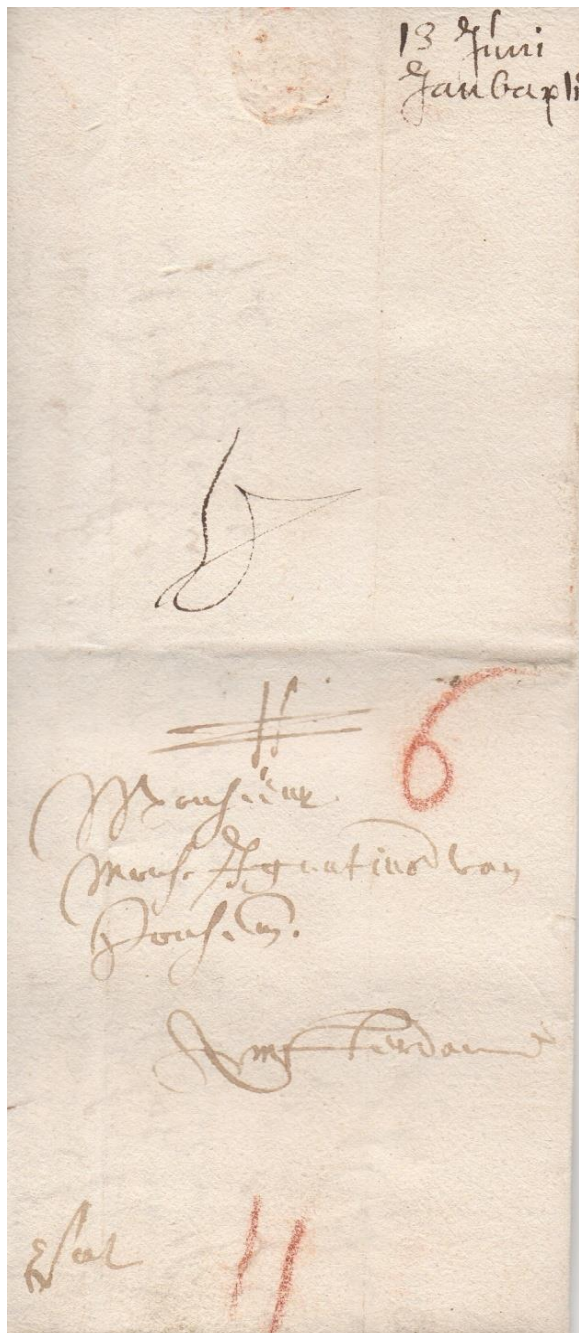
In Antwerpen met 8 S (stuiver) bovenport belast.

In Amsterdam met 12 stuiver beport.

Na het uitschakelen van de Antwerpse boden, zond Tasis op 28 februari 1660 de Roermondse postmeester G. Dulken naar Amsterdam om over een contract te onderhandelen voor brieven naar Spanje, Portugal, Engeland en de Zuidelijke Nederlanden. Een verdrag werd niet gesloten. Er was een wekelijkse verzending en het port werd half en half gedeeld. Voor brieven van boven Antwerpen was een boven port verschuldigd. Het zelfde gold voor Franse en Spaanse brieven die over Antwerpen aankwamen. Deze "*bovenporten*" werden op de Spaanse brieven te Antwerpen met inkt geschreven (zie brief links), in Amsterdam in krijt (zie brief links).

Het “ Rampjaar “1672. In dat jaar was met uitzondering van Holland en Zeeland de rest van de Republiek bezet door de Fransen, die onder anderen Maastricht belegerde. Groningen werd belegerd door de Bisschop van Münster. De Bisschop van Keulen had de oorlog verklaard aan de Republiek evenals Engeland dat de blokkade vanuit zee voor zijn rekening nam.

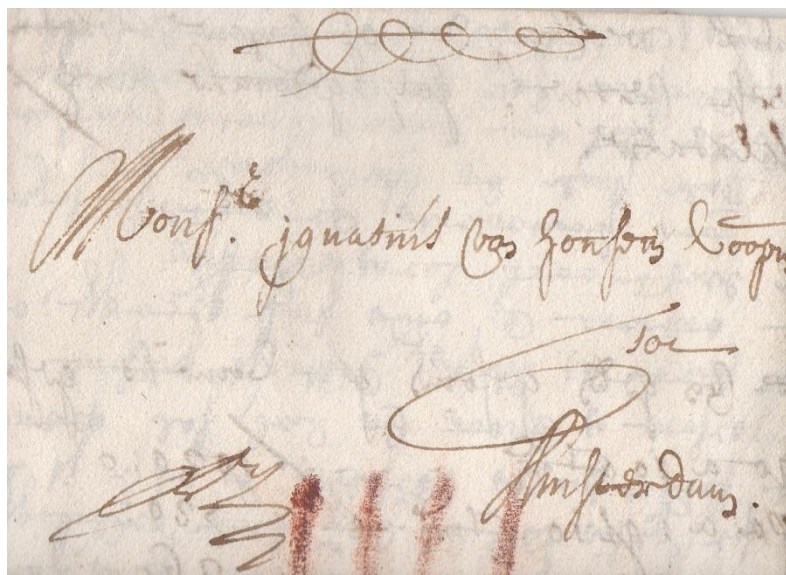
*Brief van Gent naar Amsterdam van
13 juni 1672*

*De route was: Gent – Antwerpen verder via
Zeeland naar Amsterdam.*

*Het port door de ontvanger van de brief te
betalen was:*

Gent – Antwerpen	2 stuiver
Antwerpen – Amsterdam	<u>6 stuiver</u>
Totaal	8 stuiver

In 1642 brengt de vorstelijke familie Thurn en Taxis de eerste rijdende post in ons land tot stand, als een aftakking van zijn grote internationale rit van Zuid Duitse steden via Keulen naar Antwerpen. De postiljonrit liep over Roermond naar Nijmegen via Utrecht naar Amsterdam. Deze snelle wijze van vervoer per paard, werd na het beëindigen van de 80 jarige oorlog steeds meer toegepast, zodat omstreeks 1680 op alle belangrijke trajecten de bodelopen door rijdende posten zijn vervangen.

Brief van Breda naar Amsterdam van 6 augustus 1672.

De route was: Breda – Utrecht – Amsterdam.

Het port dat door de ontvanger van brief betaald moest worden is 4 stuiver

Op 16 november 1668 werd het port op het Keulse kantoor opnieuw vastgesteld. Van het Antwerpse kantoor zijn geen gewijzigde gegevens bekend. Zodat we er vanuit moeten gaan dat het port op Antwerpen 4 stuiver was.

Brief van Amsterdam naar Brussel van 8 augustus 1694.

De route was: Amsterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Brussel.

De uitwisseling gebeurde te Cuypersveer met de Th en T postkoeriers die de briefmalen naar het grenskantoor te Antwerpen brachten.

Bij ontvangst gebeurde de afrekening in Brabantse sols, volgens de Th en T postwet uit 1685. De Brabantse sol was gelijk aan de Hollandse stuiver, vandaar de berekening.

Amsterdam – Cuypersveer – Antwerpen 4 stuiver = 4 sol

Antwerpen – Brussel + 2 sol

het port betaald bij ontvangst is 6 sol

Stadhouder Willem III 1672 tot 1702

Toen tijdens de 80 jarige oorlog de opstandige noordelijke gewesten de gehoorzaamheid aan Koning Filips II hadden opgezegd, had het ambt van stadhouder moeten vervallen. Doordat het echter gehandhaafd werd, kreeg het in de Noord Nederlandse Republiek een heel bijzondere plaats. De Staten van de gewesten benoemden nu de stadhouder. Later kozen diverse gewesten dezelfde stadhouder en werd hij als kapitein – Admiraal – Generaal Opperbevelhebber van het leger en vloot, en als zodanig was hij een Unie – ambtenaar. In 1659 richt de Rotterdamse Postmeester Hendrick Jacobsz van der Heyde de 's nachts rijdende schipperspost op. Van het *Veerhuis* aan het Rokin over Haarlem naar 's Gravenhage en Delft, de briefmalen werden te Lisse verwisseld met de briefmalen die de tegemoet rijdende postiljon bij zich had. In 1660 worden twee andere postritten door van de Heyde opgezet. Dit waren de ritten van Amsterdam naar Hamburg met verbindingen naar Denemarken, Zweden en Noord – Oost Duitsland, wat van groot belang was voor de handelaren van Amsterdam. De andere rit was van Amsterdam naar Brielle met de aansluiting op de veerdienst naar Engeland . Dit was een gezamenlijke rit met Rotterdam, in 1668 komt deze rit in handen van de Amsterdamse postmeesters, waarna deze rit werd ondergebracht in het Antwerpse kantoor. Later ontstaat het Binnenlandse kantoor aan het Rokin, het Bredase kantoor met een postmeester, en het Texelse kantoor wat voort kwam uit de “*posterye met paarden en sloepen*”

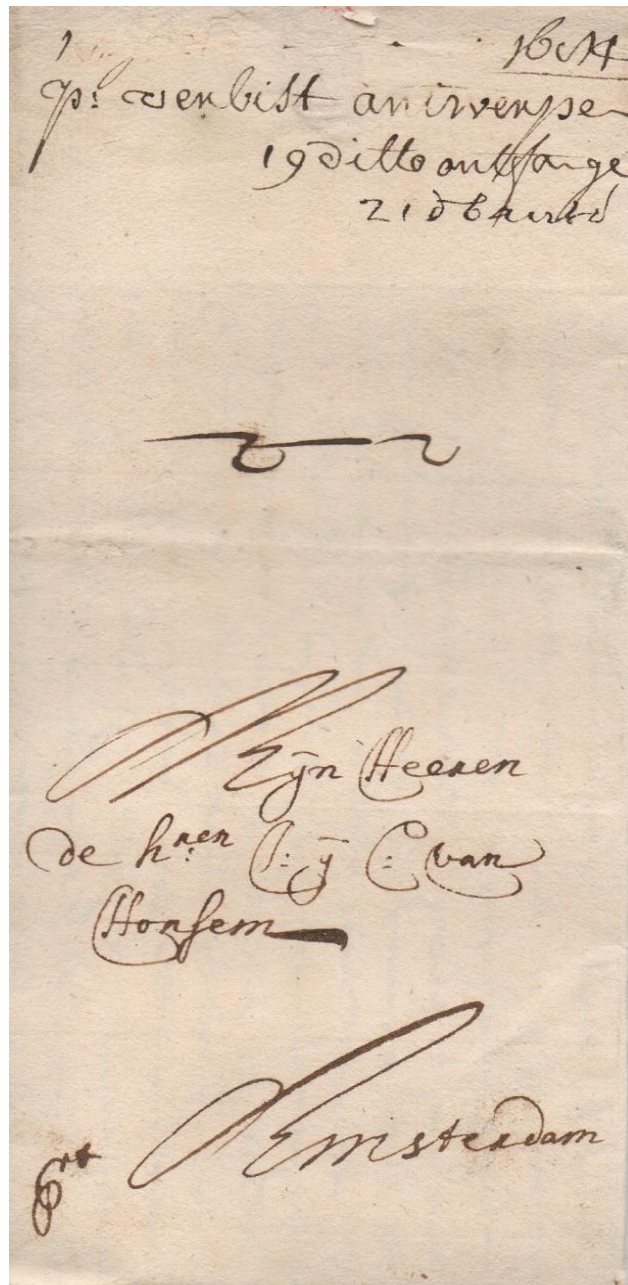

Brief van Amsterdam naar Livorno van 22 september 1673. De brief is gezuiverd tegen cholera. De route was: Amsterdam – Roermond – Keulen – Frankfurt – Trente – Mantua en Bologna naar Livorno.

Het vooruit betaalde traject van Amsterdam naar Mantua wordt verzorgd door de Thurn en Taxis – post. Links op de voorzijde van de brief staat Franco – Mantua.

Port Mantua – Livorno 5 soldi. Voor 1680 komen bijna geen port aantekeningen voor op brieven naar Mantua.

Als een bekende handelaar meerder brieven kreeg uit de zelfde plaats werden deze brieven tot een bundel samen gebonden, en werd op de bovenste brief het totaal bedrag voor het te betalen port geschreven. Het zelfde is met onderstaande brief gebeurt. De brief heeft een port van 2 schelling en 2 groten.

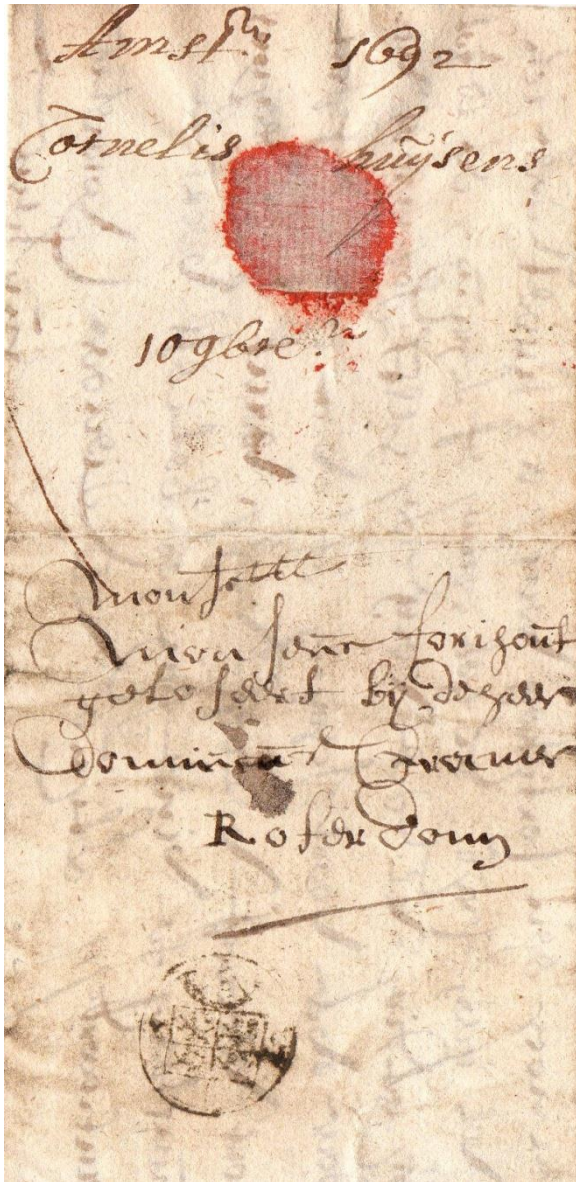
Brief van Antwerpen naar Amsterdam van 15 september 1684.

De route van de brief was: Antwerpen – Cuypersveer – Amsterdam.

Het port is: 2 schelling en 2 grooten dit is samen 26 grooten.

26 grooten zijn $26 : 2 = 13$ stuiver.

In Rotterdam plaatste men vanaf 1691 een 3 stuiver portstempel op brieven die uit Amsterdam kwamen. De laatste stempels komen voor op brieven uit 1804.

3 stuiverstempel type A 1

Stempel: 3 stuiver potstempel met stadswapen van Rotterdam op de voorzijde geplaatst type A 1. De stempel heeft een dunne hoorn op wapen liggend koord met ring, hoge letter A en laag - staande kleine 3 en S. Afmeting van ovaal is 7 X 20 m/m. deze stempel werd op brieven geplaatst die uit Amsterdam kwamen, en is slechts twee jaar in gebruik geweest in 1691 tot en met 1692.

Brief van Amsterdam naar Rotterdam van 10 maart 1692.

De route was: Amsterdam – Amstelveen – Kudelstaart – Leimuiden – Alphen – Rotterdam. De wisselplaats was Alphen. Alphen was ook het centrale verwisselkantoor voor Leiden – 's Gravenhage en Utrecht. Het port bedroeg 3 stuiver indien de bestelling voor 7 uur ('s winters 8 uur) plaats vond, daarna was slechts 2 stuiver verschuldigd.

Amsterdam ging in een goed gesternte de 18^e eeuw in. Amsterdam had wel aan Engeland en Hamburg concurrentie naast zich gekregen en ook had Frankrijk zich onder de Zonnekoning tot een mogendheid ontwikkeld, waarmede terdege rekening diende te worden gehouden, maar toch kon Amsterdam haar positie van machtige koopstad handhaven. De grote vermogens in de vorige eeuw verworven, groeiden gedurig aan. Doordat de handel toenam zag men ook het postverkeer toenemen met de steden en andere landen. Amsterdam had nu zes kantoren, het Binnenlands kantoor, het Bredase en Boss kantoor, het Texelse kantoor het Hamburg kantoor, het Keulse kantoor en het Antwerps kantoor. Hieronder zien we een brief die van het Antwerps kantoor is verzonden naar Antwerpen. Vanuit dit kantoor werden de posten verzonden naar Vlaanderen, Frankrijk, Spanje, Portugal en naar Engeland.

*Brief van Amsterdam via Cuypersveer naar Antwerpen van 19 oktober 1701.
Het betreft hier een 'ONCE' brief.*

*De ontvanger van de brief moest 6 sol betalen, volgens de tarieflijst Raekende Posten van 1701
Het tarief was als volgt: voor een simpele brief betaalde men 4 sol, voor een double 5 sol en
voor een once 6 sol.*

2^e Stadhouderloos tijdperk 1702 tot 1751

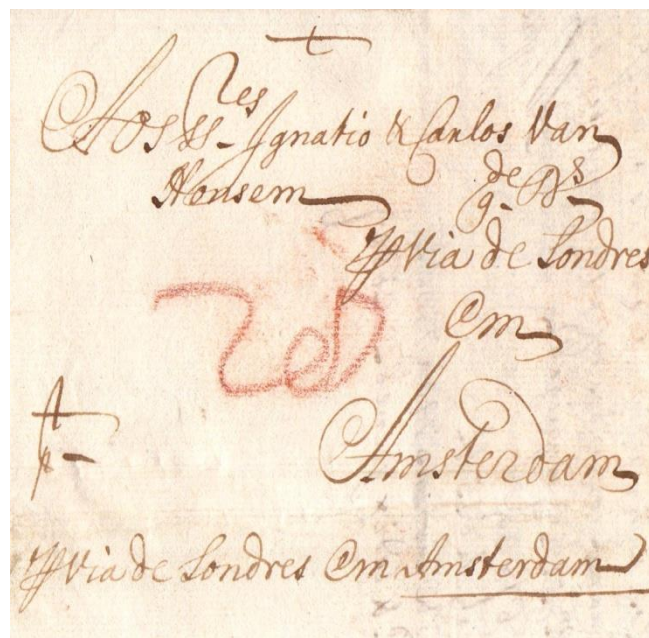

Brief van Breda naar Amsterdam van 16 mei 1704.

De route was: Breda – Oosterhout – Utrecht – Amsterdam.

Het port betaald bij ontvangst is **4 stuiver**. Volgens de portlijst van Amsterdam uit 1668.

Op de linkerszijde van de brief staat Breda geschreven. Dit werd gedaan om de herkomst van de brief te kunnen vaststellen.

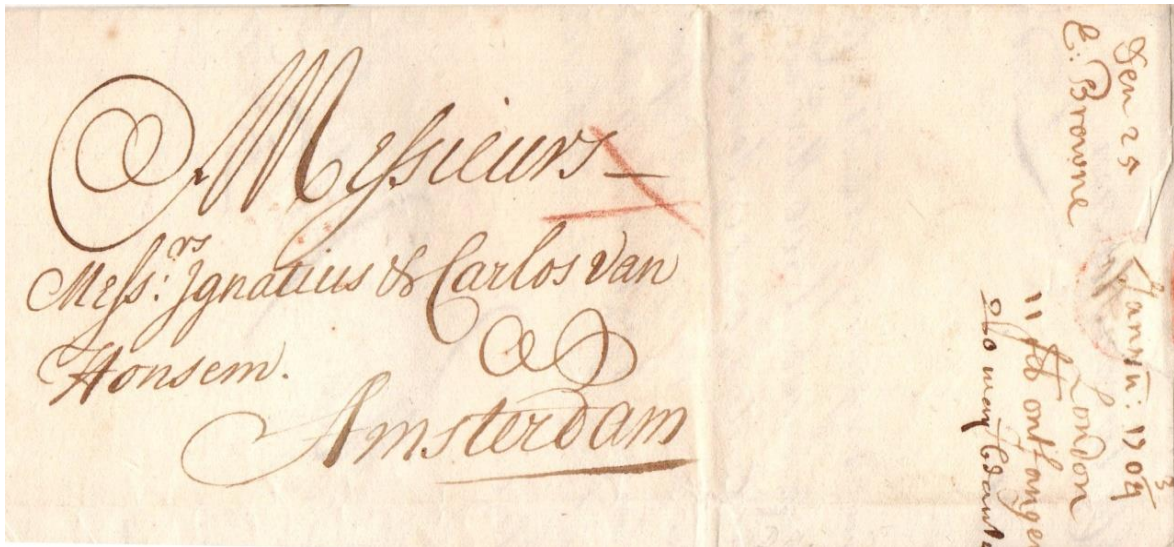

Brief van Lissabon via Londen naar Amsterdam van 27 april 1704.

De route was: In verband met de oorlogstoestanden (Spaanse successieoorlog) was er vanaf 1 juli 1703 geen postverbinding meer tussen Spanje en Frankrijk, met de steden Antwerpen en Amsterdam. Daarom is deze brief verzonden via Londen.

Het port betaald bij ontvangst is **28 stuiver**.

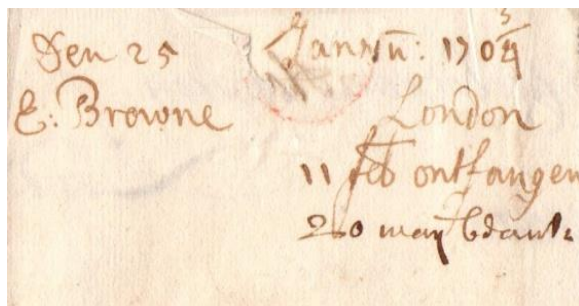
In 1668 sloten de General Post Office te Londen en de stad Amsterdam een contract betreffende het postverkeer. Ondanks dat de geldigheidsduur afliep in 1697, is dit contract gedurende de 18^e eeuw van kracht gebleven tot de inval van de Fransen in januari 1795. Het contract hield in, dat de brieven aangeleverd werden zonder verrekening. Amsterdam ontving het tarief dat gold van Londen tot Amsterdam en Londen omgekeerd. Wel betaalde Amsterdam vanaf het begin 1200 Engelse pond voor onderhoud van de pakketdiensten.

Brief van Londen naar Amsterdam van 25 januari 1704. Ontvangen in Amsterdam 11 februari 1704.

Het door de ontvanger te betalen port is: voor een enkele brief uit Londen **10 stuiver**. (X)

Deze brief is schijnbaar lang onderweg geweest van 25 januari tot 11 februari. Dat is echter niet het geval, de Engelse hadden toen nog de Juliaanse tijdberekening. Deze liep 11 dagen achter op de in Europa in 1582 ingevoerde Gregoriaanse tijdrekening.

11 feb ontvangen

D'Heeren in
Syn Heeren -
D'Heeren Ignatius & Carolus -
van Honsem -
tot
- Amsterdam

Brief van Londen naar Amsterdam van 23 februari 1703. Ontvangen in Amsterdam
10 maart 1703.

Het door de ontvanger te betalen port is, enkele brief uit Londen **10 stuiver**

Als de brief met de nachtschuit meeinging moest men 1 stuiver extra betalen + 1 stuiver

Totaal te betalen (XI) **11 stuiver**

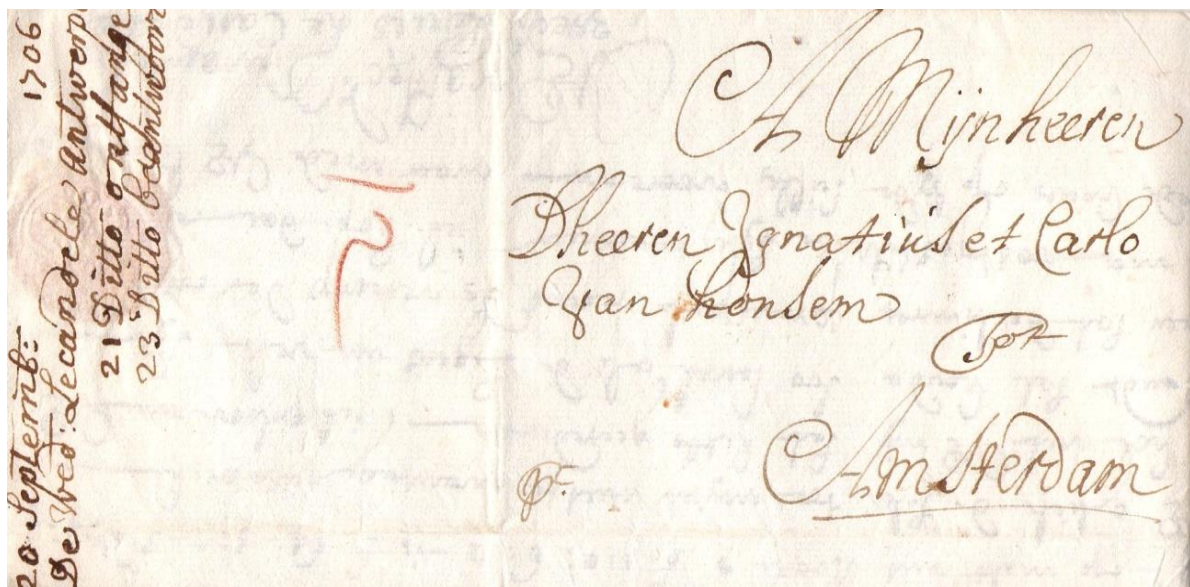
Messieurs
Messieurs Ignatius et
Carlo van Honsem
Marchands à
Amsterdam

Bief van Maastricht naar Amsterdam van 26 januari 1704.

De route was: Maastricht – Maaseik – Achel – Den Bosch – Gorinchem – Utrecht – Amsterdam,

Het port betaald bij ontvangst is **4 stuiver** Volgens de portlijst van Amsterdam uit 1668 voor
het Keulse Postcomptoir: Komende van Keulen, Luyk, Aken, Maastricht en verder steden,
4 stuiver voor een enkele (simple) brief.

Na de dood van Willem III ontstond het 2^e stadhouderloze tijdperk. Johan Willem Friso, sinds 1696 stadhouder van Friesland en Groningen, werd door de overige gewesten niet tot opvolger gekozen. Toen Frankrijk in 1747 een inval in Zeeland deed, werd Willem Karel Hendrik Friso (Willem IV), de Friese stadhouder, die dit ook reeds van Groningen, Drente en Gelderland was, ook tot stadhouder van de overige gewesten uitgeroepen. Rond 1700 ontwikkelt zich in Amsterdam een regelmatige effectenmarkt, die door de oprichting van naamloze vennootschappen bevorderd werd. Ook het beursverkeer met Engelse banken en de Engelse Oost Indische Compagnie nam toe. De Amsterdamse Effectenbeurs kreeg daardoor een internationaal karakter. Door deze activiteiten steeg ook het aantal brieven dat bezorgd moest worden in Amsterdam en de omliggende handelssteden in Engeland, Duitsland, Frankrijk, Spanje en Portugal.

Brief van Antwerpen naar Amsterdam van 20 september 1706.

De route was: Antwerpen – Cuypersveer – Amsterdam.

Het port voor een enkele brief was 4 stuiver. Deze brief moet in een pakje van meerdere brieven hebben gezeten. Dit pakje werd dan met een touwtje samengebonden en op een van de brieven werd dan het totaal port geschreven.

Het totale port voor deze brieven is 12 stuiver.

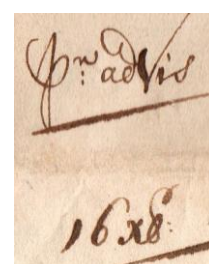

Adviesbrief (links onder) van Middelburg 16 december 1703 met beurtschipper en rijdende post naar Amsterdam. In Amsterdam beport met 5 stuiver voor een enkele brief uit Middelburg. Adviesbrieven werden portvrij meegezonden met de bijbehorende goederen. Wanneer het beurtschip uit Middelburg te laat in Rotterdam arriveerde voor het aansluitende beurtschip naar Amsterdam, was het mogelijk de adviesbrief vooruit te zenden met de rijdende schippers – post, zodat de geadresseerde van de vertraging op de hoogte was. Deze brieven werden dan echter wel als gewone brief behandeld en volledig voor het hele traject vanaf Middelburg beport

Port 5 stuiver portstempel met waarde aanduiding van het Zeeuwse kantoor in Amsterdam. Dit is dus geen bodestempel. De brief is niet door of namens een bode vervoerd. Het cijfer 3 linksboven is het journaalnummer van het Zeeuwse Kantoor.

Adviesbrief

Brief van Amsterdam naar Marseille van 22 januari 1729.

De route was: Amsterdam – Antwerpen – Rijsel – Parijs – Lyon – Marseille.

Het stempelmerk D HOLLANDE werd aangebracht te Parijs op correspondentie komende van Holland. Op deze brief is de Franse Postwet van 1676 van toepassing. Het door de ontvanger te betalen port, voor een enkele (simple) brief is: Amsterdam – Parijs 16 sol

Parijs – Marseille + 7 sol

Totaal in Parijs getaxeerd 23 sol

Brief van Alkmaar via Amsterdam naar Brussel van 16 augustus 1739.

De route was: Alkmaar – Amsterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Mechelen – Brussel.

Het port van Alkmaar naar Amsterdam (franco Amsterdam) is vooraf betaald te Alkmaar, zie de rode krijtstreep op de voorzijde van de brief.

De ontvanger van de brief in Brussel moest betalen: Amsterdam – Antwerpen 4 stuiver = 4 sol

Antwerpen – Brussel + 2 sol

Totaal 6 sol

De Statenpost van 1751 tot 1795

In 1667 wordt de eerste portstempel met waarde aanduiding in Nederland in gebruik genomen. Nederland was het eerste land met een portstempel. Dit ovale 3 stuiver portstempel had als afbeelding een posthoorn, gedraaid koord en het Amsterdamse wapen. In de lus van het koord was de letter H, R, of D aangebracht. Het stempel met de H werd geplaatst op brieven komende uit Den Haag, met een R op brieven uit Rotterdam en die met een D op brieven uit Delft.

Briefomslag van 's Gravenhage naar Amsterdam van 12 juni 1721.

Stempel: drie maal 3 stuiver portstempel met de letter H, 'te Amsterdam te betalen' op de voorzijde van de omslag Type H4 Adema. Het stempel heeft een hoge 3, kleiner wapen, koord raakt de buitencirkel. Het stempel was in gebruik van 1734 tot 1756.

Omdat deze brief het gewicht had van een driedubbele brief is het port dat de ontvanger van deze brief moest betalen 9 stuiver. 3 stuiver – portstempel Type H4 Adema

3 stuiver – portstempel Type H4 Adema

Op 1 juli 1752 werd de Statenpost ingevoerd. Dat leverde Amsterdam 2 commissarissen op, 2 voor 's Gravenhage en 1 voor Rotterdam. Eenmaal per kwartaal kwamen de commissarissen in 's Gravenhage bijeen. Deze functionarissen vormde het bestuur van de postrijen van Holland en West Friesland. Een eigenlijke centralisatie was echter niet ontstaan. In hoofdzaak kregen de Staten slechts het recht om bij vacaturen zelf de benoeming te doen en om de opbrengsten, die niet meer aan de bevriende relaties in de steden werden geschonken, te behouden.

Deel briefomslag van uit Zeeland over Rotterdam naar Amsterdam, van 5 januari 1762.

Stempel: 3 stuiver - portstempel met de letter R "te Amsterdam te betalen" op de voorzijde. Type R6 Adema. Het stempel heeft een smalle posthoorn, mondstuk naar rechts, met ogen en ring. De stempel was in gebruik van 1751 tot 1764. Wegens de verzending "FRANCO - ROTTERDAM" is op de achterzijde een 3 stuiver - portstempel met het stadswapen van Rotterdam "te Rotterdam te betalen" op de achterzijde. Type A2 Adema. Het stempel heeft een gevulde hoorn, koord, lus of ring, rechte 3, grote S, en smalle witte paal. Het ovaal is 20 X 23 m/m en in gebruik vanaf 1739.

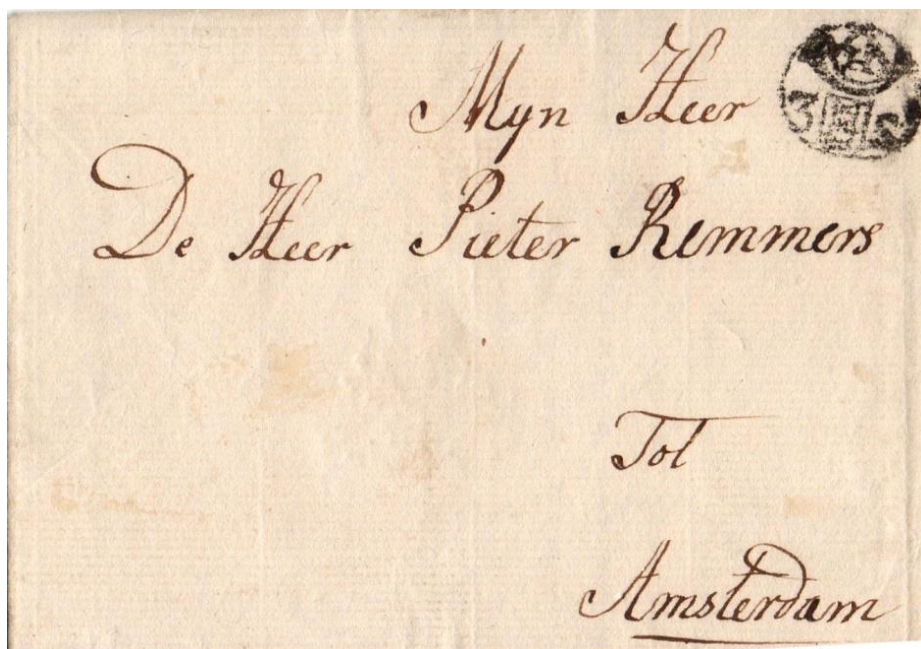
3 stuiver - portstempel met de letter R Type R6 Adema.

3 stuiver - portstempel met het stadswapen van Rotterdam Type A2 Adema

De eerste 3 stuiver portstempels kommen we tegen in 1667 op brieven uit 's Gravenhage en Rotterdam. In 1683 zien we het stempel op brieven uit Delft.

Brief van 's Gravenhage naar Amsterdam van 5 juni 1769. Aankomst van de brief in Amsterdam 7 juni 1769.

De route was: 's Gravenhage – Lisse – Haarlem – Amsterdam. De brief werd in Lisse uitgewisseld.

Stempel: 3 stuiver portstempel met de letter H. " te Amsterdam te betalen " op de voorzijde geplaatst. Type H5 Adema. De stempel heeft ogen aan dikke geschaduwde posthoorn, brede H, en koord zonder ring.

Het stempel was in gebruik van 1750 tot 1802. Het port bedroeg 3 stuiver indien de bestelling vóór 7 uur ('s winters 8 uur) plaatsvond, daarna was slechts 2 stuiver verschuldigd.

3 stuiver – portstempel Type H5 Adema

Bij het taxeren van brieven in Parijs werd uitgegaan van een standaard prijs per ‘ ONCE ’

Zo kostte D’ HOLLANDE naar BORDEAUX:

Per once	(30 gram)	120 sol
Per 1/4 once	(7 1/2 gram)	30 sol
Per 1/8 once	(3 3/4 gram)	15 sol
Per 1/16 once	(1 7/8 gram)	8 sol

Brief van Amsterdam naar Bordeaux (Frankrijk) van 28 juni 1773.

De route was: Amsterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Rijsel (Lille) – Parijs – Bordeaux.

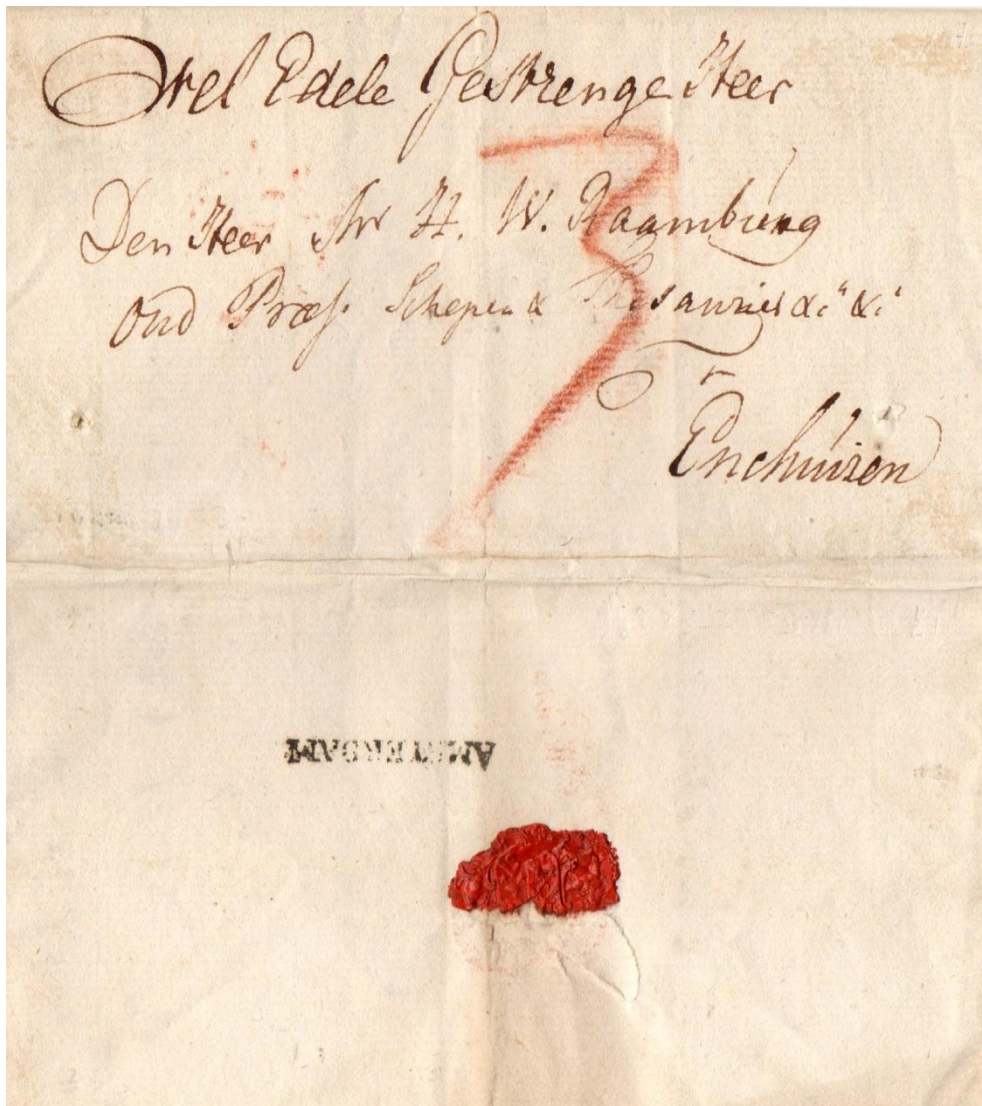
Stempel: FRANS ENTEREWESTEMPEL D’ HOLLANDE, in Parijs geplaatst, type 37 X 4,5 m/m met gebogen D in gebruik van 10 augustus 1772 tot 13 november 1795.

Het port door de ontvanger te betalen is: Amsterdam – Parijs   20 sol

Parijs – Bordeaux + 10 sol

Totaal 30 sol

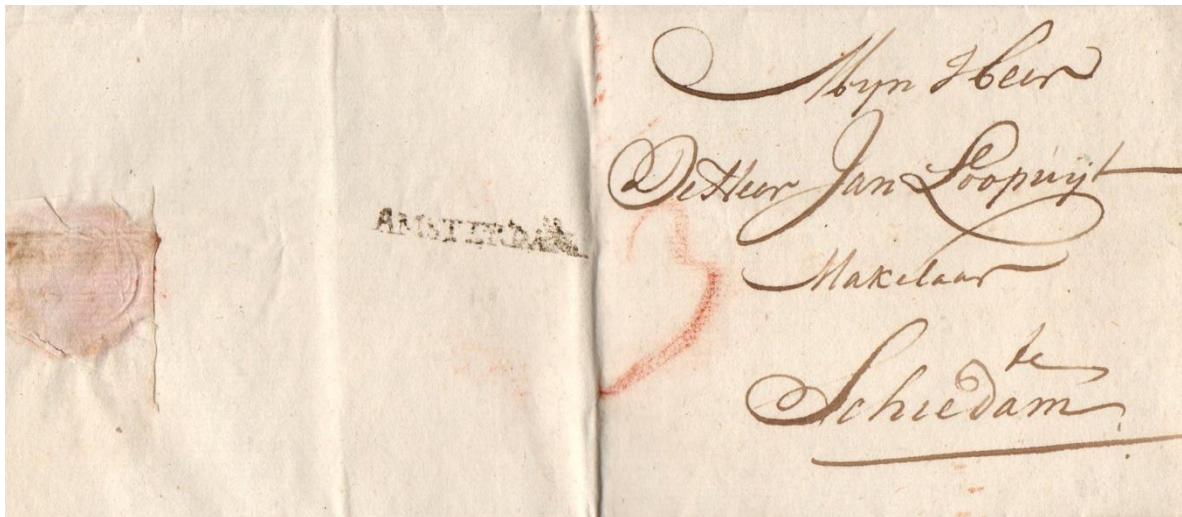
Op 15 november 1776 leggen De Staten van Holland de kantoren de verplichting op "om alle uit hunne comptioren afgaande brieven te brurineren (stempelen)" Dit geschiedde met een naamstempel, dat tevoren bij enkele kantoren al enige tijd in gebruik was, in Amsterdam sinds 1722. Als men geen stempel had ontvangen plaatste men de naam op de achterzijde met behulp van rood krijt of inkt. Hierdoor kon bij aankomst gemakkelijker het port berekend worden, dat nog bijna een eeuw lang door de afstand we bepaald.

Brief van Amsterdam naar Enkhuizen van 14 mei 1773.

Stempel: NAAMSTEMPEL MET KAPITALE LETTERS Amsterdam 27 m/m, kleur zwart als vertrekstempel geplaatst op de achterzijde. Deze stempel werd gebruikt van 1773 tot 1775. Het port dat bij ontvangst betaald moest worden is 3 stuiver.

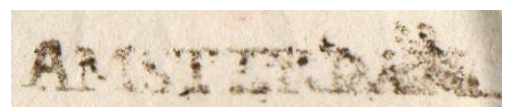
Van het naamstempel met kapitale letters dat als vertrekstempel is gebruikt in Amsterdam zijn twee uitvoeringen, het eerste heeft een lengte van 33 m/m in de kleur zwart, en is in gebruik geweest van 1772 tot 1776. Vanaf 1800 komt het ook voor in de kleur rood, Het tweede heeft een lengte van 27 m/m in de kleur zwart en is in gebruik geweest van 1773 tot 1775.

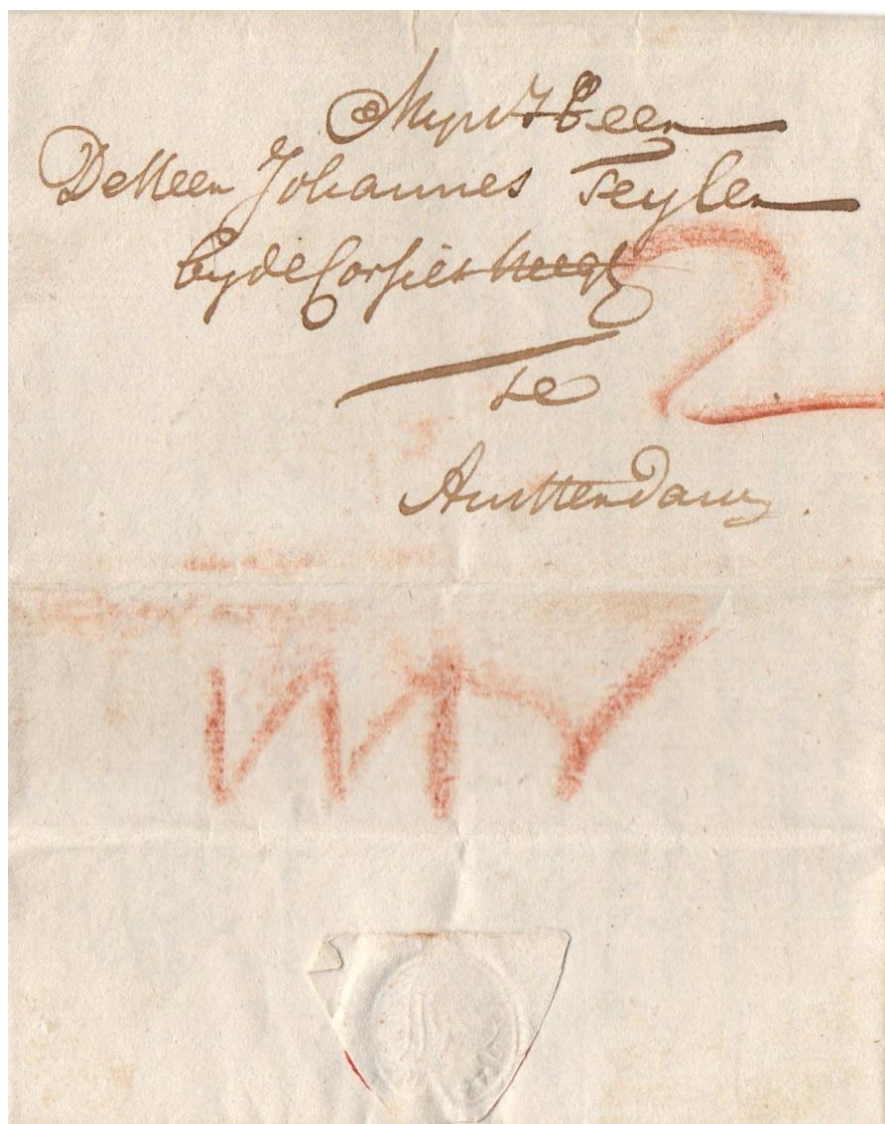

Brief van Amsterdam naar Schiedam van 20 februari 1792.

Stempel: NAAMSTEMPEL MET KAPITALE LETTERS Amsterdam 33 m/m, kleur zwart als vertrekstempel geplaatst op de achterzijde. Deze stempel werd gebruikt van 1772 tot 1796. Het port dat bij ontvangst betaald moest worden is 3 stuiver.

Naamstempel met Kapitale Letters Amsterdam 33 m/m

Brief van Nichtevecht (halfweg Utrecht – Amsterdam) naar Amsterdam van september 1776.
 Nichtevecht plaatste zijn plaatsnaam op de achterzijde **NIV** geschreven in rood krijt.
 Het port door de ontvanger te betalen is **2 stuiver**.

Plaatsnaam **NIV** geschreven in rood krijt

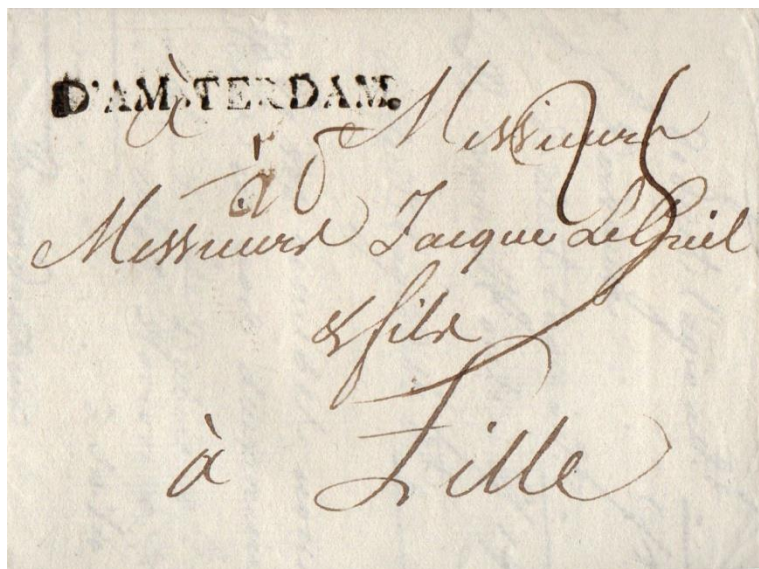

Brief van Amsterdam naar Harlingen van 15 oktober 1795.

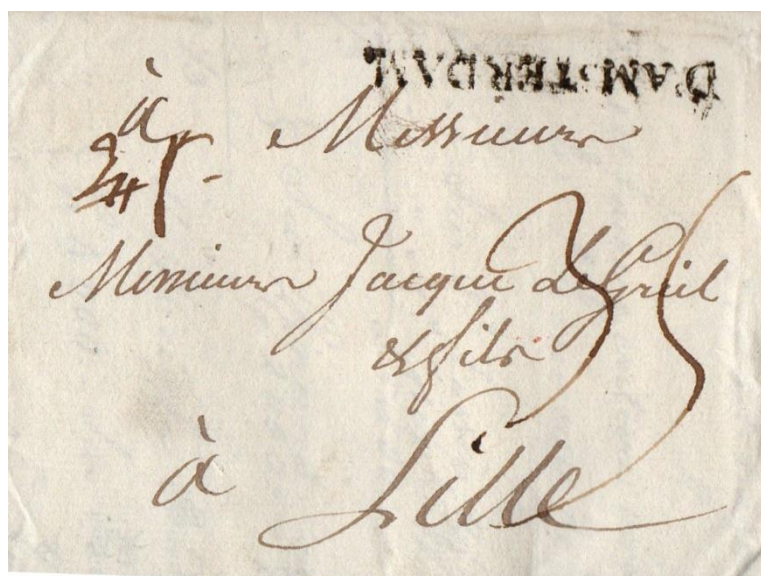
Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is 3 stuiver. Amsterdam schreef een A op de achterzijde als plaatsnaam.

A van Amsterdam op de achterzijde als plaatsnaam

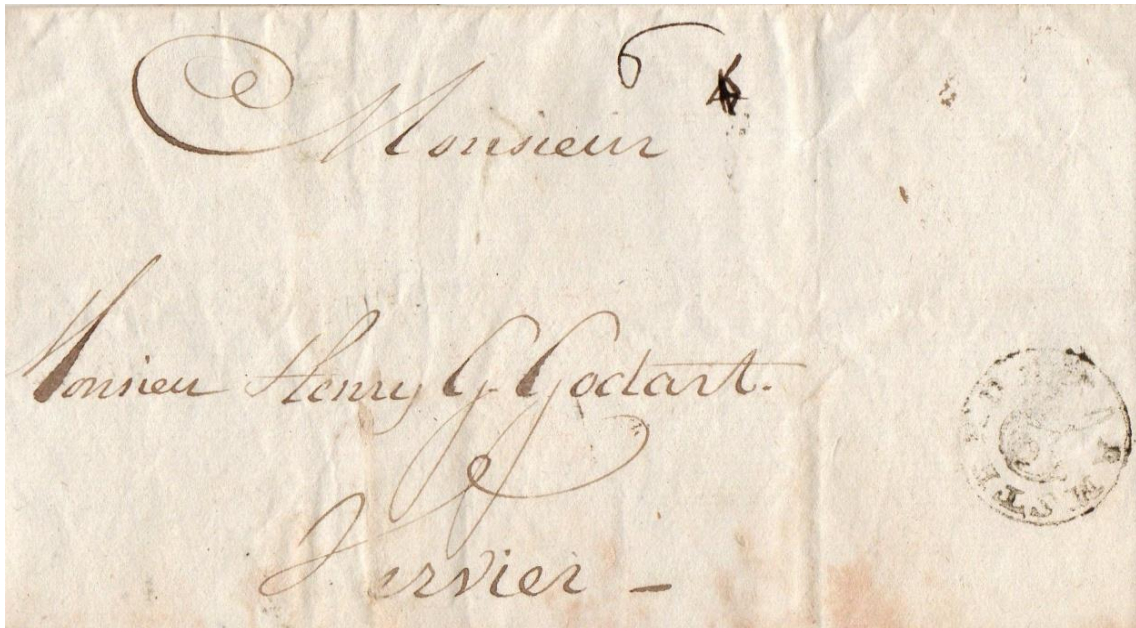

Brief van Amsterdam naar Lille van 30 juli 1782. De route was: Amsterdam – Rotterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Gent – Lille. Stempel: NAAMSTEMPEL D' AMSTERDAM. Type 44 X 4 m/m. in gebruik van 1782 tot 1785. Het stempel is van het Antwerpse kantoor te Amsterdam. Rond de jaren 1782 – 1785 staan op de correspondentie uit Amsterdam en verder naar Lille geen stempels, D'HOLLANDE (van Parijs) nog het H in cirkel van de open mail via Antwerpen (Th&T), maar stempels van het Antwerps kantoor te Amsterdam. Het port door de ontvanger betaald is 25 Patar. Volgens het tarief van 1759, 40 Patar voor een once brief. Op de brief links boven staat aangegeven $\frac{1}{2} + \frac{1}{8} = \frac{5}{8} \times 40 = 25$ Patar.

Brief van Amsterdam naar Lille van 10 oktober 1782. Het port door de ontvanger betaald is: $\frac{3}{4} + \frac{1}{8} + \frac{7}{8} \times 40 = 35$ Patar.

Nadat Amsterdam in 1772 het Naamstempel met kapitale letters had ingevoerd, kreeg men in 1775 het OMRANDE VERTREKSTEMPEL. Dit stempel had dezelfde functie als het Naamstempel. Het werd geplaatst bij vertrek te Amsterdam op de achterzijde van de brief.

Brief van Amsterdam naar Verviers van 20 juli 1787.

De route was: Amsterdam – Den Bosch – Eindhoven – Achel – Hamont – Maaseik – Maastricht – Luik- Verviers.

Stempel: OMRAND VERTREKSTEMPEL van Amsterdam ZONDER ROZET (op de achterzijde)

Deze stempel Type 2 was in gebruik van 1775 tot 1787.

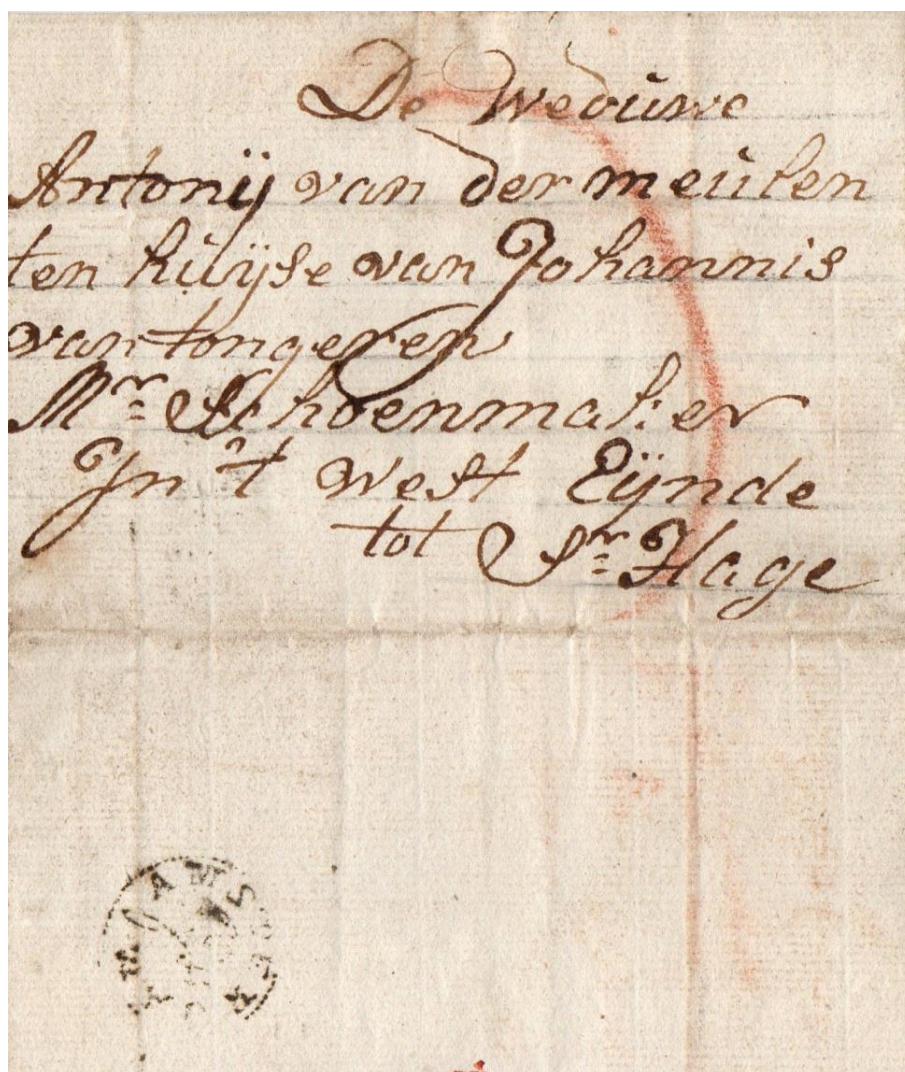
Het port door de ontvanger te betalen: Amsterdam – Maaseik 4 stuiver = 4 sol

Maaseik - Verviers + 2 sol

Totaal 6 sol

Omrand vertrekstempel Type 2 van Amsterdam

Brief van Amsterdam naar 's Gravenhage van 22 december 1788.

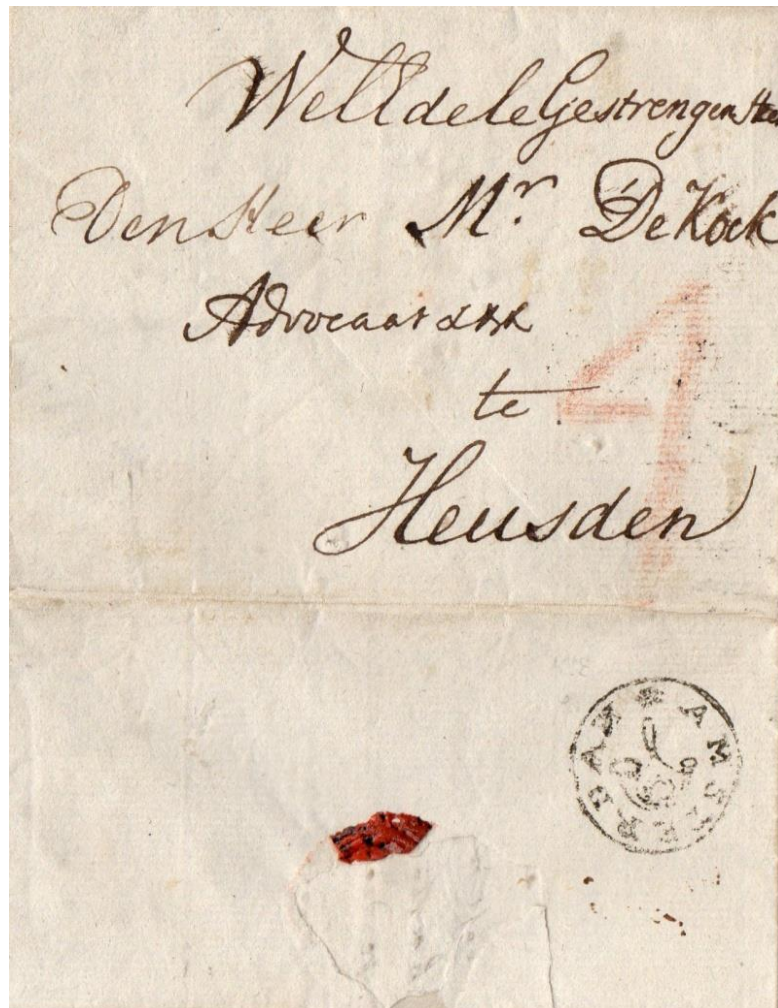
De route was: Amsterdam – Haarlem – Lisse – 's Gravenhage.

Stempel: OMRAND VERTREKSTEMPEL van Amsterdam MET ONDERBROKEN CIRKEL (op de achterzijde). Deze stempel Type 3 was in gebruik van 1788 tot 1790.

Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is: 3 stuiver.

Omrand vertrekstempel Type 3 van Amsterdam

Brief van Amsterdam naar Heusden van 20 mei 1785.

De route was: Amsterdam – Utrecht – Den Bosch – Heusden.

Stempel: OMRAND VERTRESTEMPEL van Amsterdam MET ROZET (op de achterzijde).

Deze stempel Type 4 was ingebruik van 1782 tot 1803.

Het port dat bij ontvangst betaald moest worden is: 4 stuiver.

Omrand vertrekstempel Type 4 van Amsterdam

Verwachte zeer geleerde Heer
Heer Van der Aa
der Hollandsche Maatschappij
schappen enz.
te Haarlem

Briefomslag van Amsterdam naar Haarlem, aankomst Haarlem 28 mei 1788. De omslag (links) is bij aankomst in Haarlem door de ontvanger met een schaar geopend. Het port dat bij ontvangst betaald moest worden was 2 stuiver

Achterzijde van de briefomslag met het OMRAND VERTREKSTEMPEL van Amsterdam MET ROZET, en het lakstempel van Jan van Geuns

De frankering bij de Texelse post in de richting Amsterdam, ingevoerd in 1759 bedroeg 6 stuiver, matrozen half geld. Men was verplicht het bedrag in Amsterdam te voldoen.

Paaibrief, op zee voor de kust met Den Helder wat blijkt uit de inhoud: “ Tans zijlende in zee met een gunstige wind “ en “in zee ’s morgens om ½ 9 den 15 februari 1783 “ . De route was Den Helder – Alkmaar – Egmond op den Hoef – Beverwijk – Halfweg – Amsterdam. Het port bedroeg 6 stuiver bij aankomst in Amsterdam te betalen. Op de envelop (links) staat geschreven: “1783 feb.17 ontvangen van Dhr. R. Luytjes port 6 stuiver “.

6 stuiver – portstempel van Amsterdam Texelse Post Type 4a

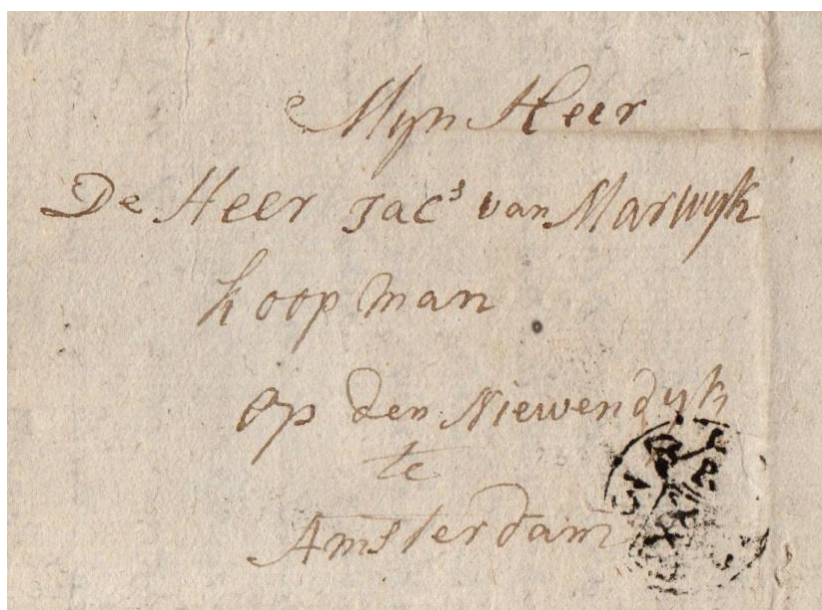

Brief van Amsterdam naar Muiden van 23 juni 1789.

De brief had Port Vrijdom. Hij was gericht aan de Burgemeestren en Regeerders deze stad Muiden.

*Op de achterzijde staat **AMD** (Amsterdam) met rood krijt geschreven als vertrekmerk. Amsterdam had in deze periode al plaatsnaamstempels.*

In 1786 is het in Amsterdam onrustig, de zetel van de Staten van Holland gaat van 's Gravenhage naar Amsterdam. Het voorstel daartoe was door Amsterdam zelf gedaan. Inmiddels werd in verschillende Hollandse steden de revolutie voltrokken. Op 20 september deed Willem V zijn triomftocht in Den Haag. Maar Amsterdam hield het uit en gaf zich niet op de eerste sommatie over. De stad werd in staat van verdediging gesteld, de inundaties waren gereed, de kanonnen stonden reeds op de wallen. Maar het einde kwam spoedig, op een groot beleg was men in Amsterdam niet voorbereid. Op 10 oktober capituleert de stad Amsterdam.

Brief van Rotterdam naar Amsterdam van 8 april 1791.

De route was: Rotterdam – Alphen – Leimuiden – Kudelstaart – Amstelveen – Amsterdam.

Stempel: 3 stuiver portstempel met de letter R, “in Amsterdam te betalen” op de voorzijde van de brief. Type R12 Adema. Het stempel heeft geschaduwde hoorn, kleine letter R, en geruite Andreaskruisen. Het stempel was in gebruik 1786 tot 1806.

Het port bedroeg 3 stuiver indien de bestelling vóór 7 uur ('s winters 8uur) plaatsvond, daarna was slechts 2 stuiver verschuldigd.

3 stuiver – portstempel Type R 12 Adema

De brief staat afgebeeld in het boek *The Furst Postage Dues Holland's '3s' Markings 1667-1811* pag. 148 K.Adema

De Bataafse Republiek 1795 tot 1806

Brief van 's Gravenhage naar Amsterdam van 8 december 1796, aankomst brief 9 december. De route was: 's Gravenhage – Lisse – Haarlem – Amsterdam. Lisse was de uitwisselplaats. Stempel: 3 stuiver portstempel met de letter H, "te Amsterdam te betalen" op de voorzijde van de brief. Type H8a Adema. Het stempel heeft een lang stadswapen, koord aan ring die de buiten cirkel niet raakt. Het stempel was in gebruik van 1780 tot 1803.

Stempel: NAAMSTEMPEL IN SCHRIJFLETTERS 's Haage (Den Haag) afmetingen 29 x 8 m/m. Dit stempel was in gebruik van 1784 tot 1814.

Het port door de ontvanger te betalen was 3 stuivers indien de bestelling vóór 7 uur ('s winters) voor 8 uur plaatsvond, daarna was slechts 2 stuiver verschuldigd.

3 stuiver – portstempel Type H 8a Adema

Het aantekenen van brieven was al vroeg bekend. De verzender kreeg een bewijs van ontvangst, doch moest bij de Statenpost een renversaal (tegen akte) tekenen dat hij, ingeval de brief zoekraakte, verantwoordelijk was. De Statenpost aanvaardde dus geen risico. Op 1 januari 1811 werd de Franse Postwet van kracht, dat voor aangetekende brieven dubbel port betaald moest worden. Het dubbele port verviel op 1 januari 1848.

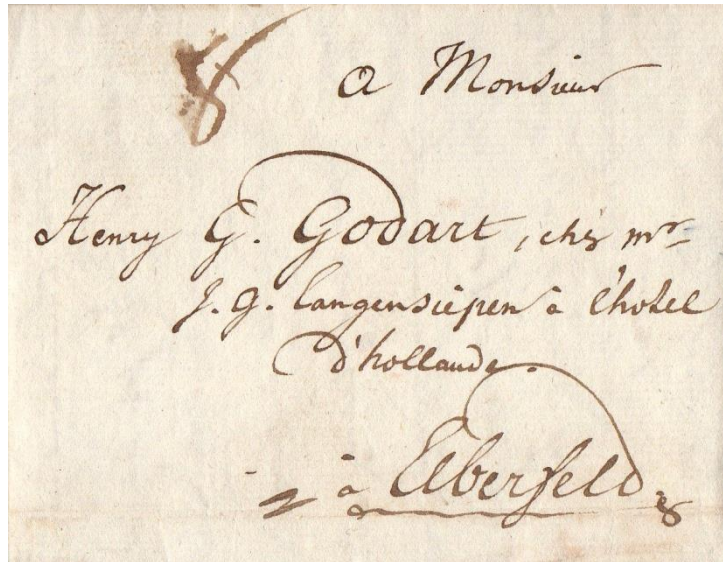
Briefomslag van 's Gravenhage naar Amsterdam van 3 december 1797.

*Stempel: 3 stuiver portstempel met de letter H, "te Amsterdam te betalen" op de voorzijde van de omslag. Type H8a Adema. Door het stempel zijn enkele **KRUISSTREPEN MET ROOD KRIJT** aangebracht, de krijstrepen betekenen: registreren of inschrijven. Links boven met inkt geschreven No 3 is het inschrijfnummer.*

Stempel: NAAMSTEMPEL MET KAPITALE LETTERS, Haag (Den Haag) in de kleur zwart, afmetingen 16,5 x 5 x 3,5 m/m. op de achterzijde. Dit stempel was in gebruik van 1795 tot 1803 Het port bedroeg 3 stuiver door de ontvanger te betalen indien de bestelling vóór 7 uur (8 uur 's winters) plaats vond, daarna was slechts 2 stuiver verschuldigd.

3 stuiver - portstempel Type H 8a Adema

Brief van Amsterdam naar Elberfeld van 16 mei 1797. De brief is bestemd voor de heer Henry. Godart in hotel D'Hollande. De route was: Amsterdam – Arnhem – Elberfeld bij Wuppertal
Het port door de ontvanger te betalen is: 8 sol.

Brief van Amsterdam naar Hodimont van 10 juni 1800.
De route was: Amsterdam – Utrecht – Eindhoven – Maaseik – Maastricht – Luik – Verviers – Hodimont. Maaseik was het uitwisselkantoor.
Stempel: FRANS ENTRESTEMPEL HOLLANDE, Type 42 X 4 m/m, in gebruik te Maaseik op de uit Holland inkomende correspondentie met Noord Franse bestemming, sinds 1798.
Het port door de ontvanger te betalen is: 'D Hollande – Maastricht 11 sol
Departement de la Meuse – Inferieurre au Dep. de L Óutre + 4 sol
Totaal 15 sol

In 1795 worden de Oostenrijkse Nederlanden bij Frankrijk ingelijfd en maken zij deel uit van het Franse rijk.

Op 22 maart 1800 wordt de Franse Sol vervangen door de Décime: 2 Sol worden gelijkgesteld aan 1 Décime. 1 Décime is in de portverrekening gelijk aan 1 Stuiver.

Brief van Amsterdam via Antwerpen naar Brussel van 17 december 1800.

Stempel: TRANSITOSTEMPEL , H IN CIRKEL, in de kleur rood.

Dit stempel was een overblijfsel van de Th.&T. Post van het grenskantoor Antwerpen.

“H” betekend Hollande (is van Holland).

Het Franse grenskantoor Antwerpen wisselde uit met Breda.

Het port dat bij ontvangst betaald moest worden is:

Amsterdam – Antwerpen	4 stuiver	=	4 décime
Antwerpen – Brussel	<u>+ 2 décime</u>		
Totaal			6 décime

Brief van Amsterdam naar Valencia (Spanje) van 29 september 1800.

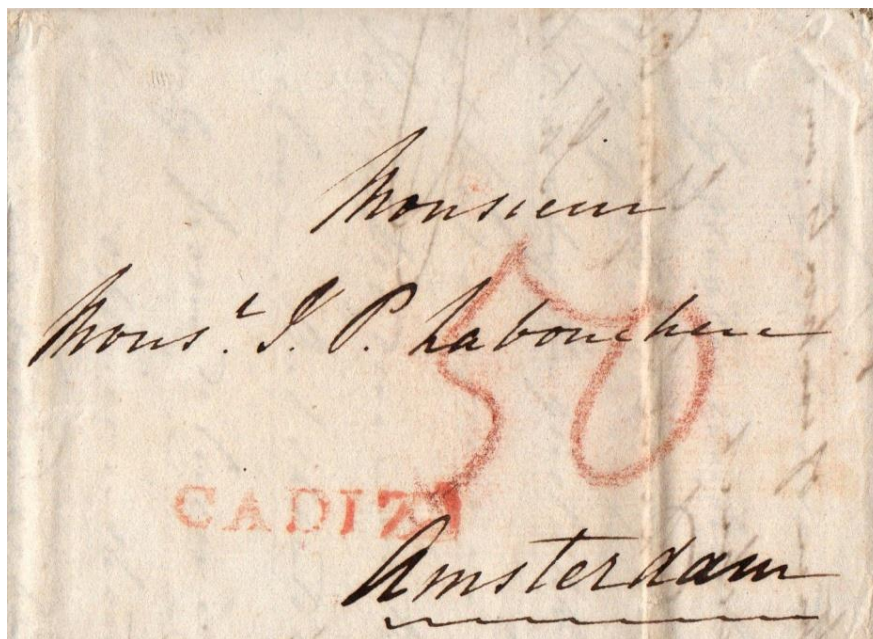
De route was: Amsterdam – Rotterdam – Breda – Antwerpen – Brussel – Bergen (Mons) – Valenciennes – Parijs – Limoge – Irun – San Sabastian – Madrid – Valencia.

Stempel: D' HOLLANDE van het kantoor Parijs, Type 48 X 5 m/m.

Stempel: PORTSTEMPEL Spanje, 8 R.s. (realos) in de kleur rood.

Het port te betalen door de verzender is: 15 stuiver, volgens de tarieflijst van 1752.

Het port te betalen door de ontvanger is: **8 R.s.** voor het traject Spaanse grens – Valencia.

Brief van Cadiz (Spanje) naar Amsterdam van 11 oktober 1803. De route was: Cadiz – Madrid – Irun – Paris – Valenciennes – Mons – Brussel – Breda – Rotterdam – Amsterdam.

Stempel: NAAMSTEMPEL van het kantoor CADIZ, in de kleur rood.

Het port te betalen door de ontvanger is: **50 stuivers**, volgens de portlijst van 1752 moet het port zijn: Enkele brief 17 st., Dubbele brief 26 st. en een Once brief 60 stuiver. Er staan geen gewicht opmerkingen op de brief.

Op 21 augustus werd voorgeschreven, om de tekst NA POSTTIJD te vermelden op alle brieven, welke na de laatste lichting in de brievenbus werden aangetroffen. Dit “TER VOORKOMING VAN AANHOUDENDE KLACHTEN”. Na posttijd is een ambtelijk excuus, wat wil zeggen, dat het niet de schuld van de afzender is dat zijn brief door te late ter postbezorging niet meer in de expeditie kon worden opgenomen, welke de geadresseerde mogelijk verwachtte.

Brief van Amsterdam naar Utrecht van 27 april 1802.

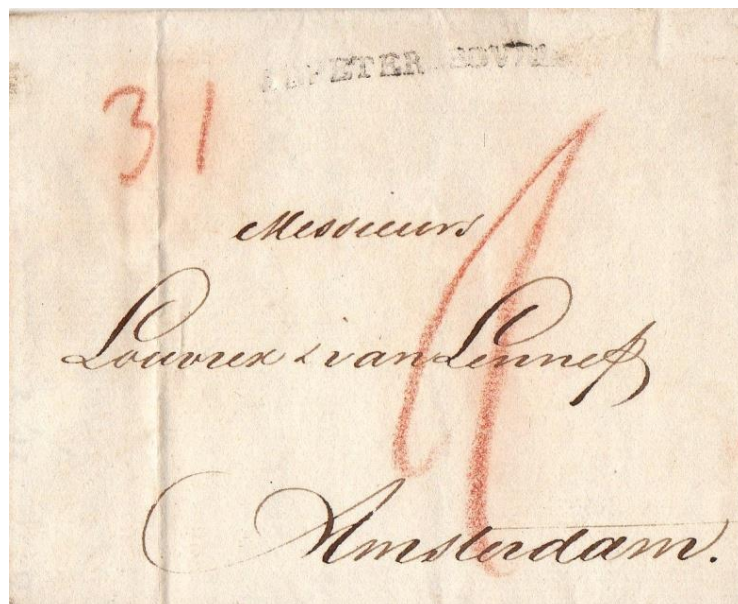
De route was: Amsterdam – Alphen – Utrecht.

Stempel: AMSTERDAM NA POSTTIJD in CIRKEL Type 121 in gebruik van 1802 tot 1806 op het Amsterdamse kantoor.

Het port door de ontvanger betaald is 2 stuiver geschreven op de voorzijde.

Stempel Amsterdam na posttijd Type 121 van het Amsterdamse kantoor

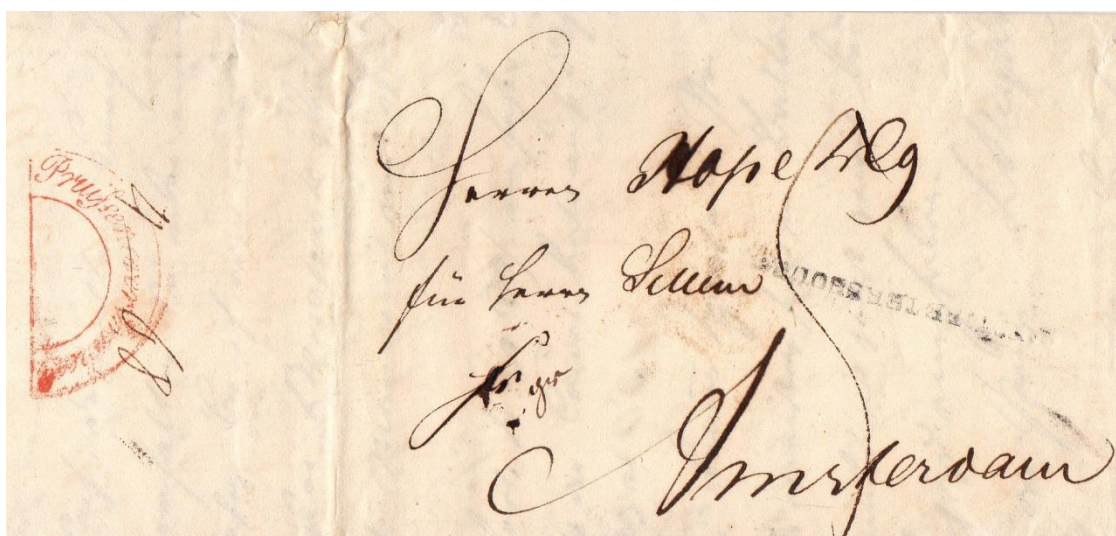
Brief van St – Petersburg (Rusland) naar Amsterdam van 11 november 1802.

De route was: St – Petersburg (gesticht in 1714) over Pruisen naar Emmerich – Arnhem – Utrecht – Amsterdam.

Stempel: NAAMSTEMPEL van het kantoor van St – Petersburg als vertrekstempel, kleur zwart.

Het port betaald door de afzender was: 44 kopeken tot Emmerich, achterzijde brief.

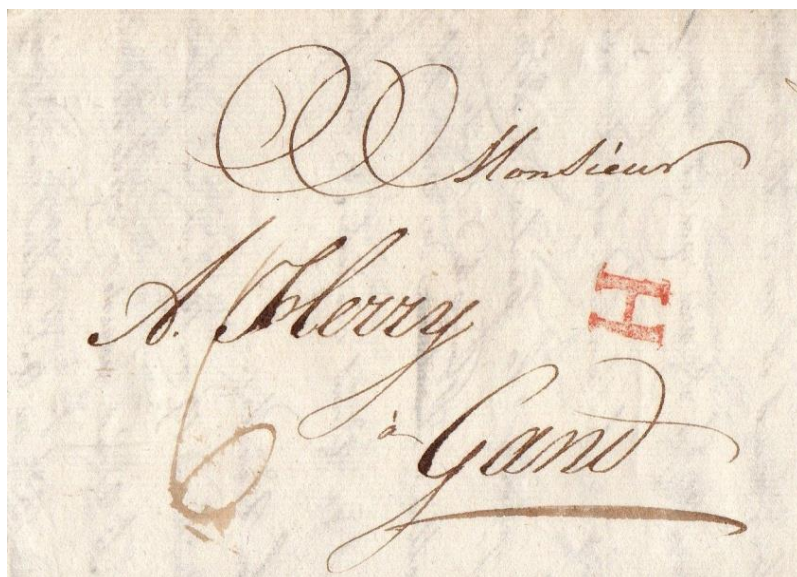
Het port betaald door de ontvanger is: 5 stuiver voor het traject Arnhem – Amsterdam.

Brief van St – Petersburg naar Amsterdam van 29 juni 1815.

Stempel: NAAMSTEMPEL van het kantoor St – Petersburg als vertrekstempel, kleur zwart.

Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL halfrond, Pruisen over Arnhem, in gebruik van 1815 tot 1816 in de kleur rood. Het port betaald door de afzender was: 68 kopeken tot Emmerich, op de achterzijde van de brief. De 4 op de achterzijde is het Russische inschrijffnummer. Het port betaald door de ontvanger is: 5 stuiver voor de afstand Arnhem – Amsterdam.

Brief van Amsterdam naar Gent van 12 april 1804. De route was: Amsterdam – Haarlem – Rotterdam – Cuypersveer – Antwerpen – Gent. Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL H zonder CIRKEL (1e maand van gebruik) van het grenskantoor Antwerpen. Het stempel was in gebruik van 1894 tot 1807. Het port betaald door de ontvanger is:

Hollande (Amsterdam) – Antwerpen 4 décime

Antwerpen - Gent + 2 décime

Totaal 6 décime

Brief van Amsterdam naar Gent van 6 december 1806. Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL H zonder CIRKEL (laatste maand van gebruik) Het port door de ontvanger te betalen is 6 décime.

Een maand na de komst van Koning Lodewijk Napoleon in 1806 besluit hij dat de Nederlandse Post moest gaan werken naar Frans voorbeeld en treedt de eerste Nederlandse Postwet in werking op 1 juli 1807.

Voor het eerst geldt nu hetzelfde tarief voor het gehele land, maar naast het gewicht blijft ook de afstand maatstaf voor het berekenen van het tarief.

Brief van Amsterdam naar Francmont van 10 november 1807. De route was: Amsterdam – Den Bosch – Eindhoven – Hamont – Maaseik – Maastricht – Luik – Verviers – Francmont.

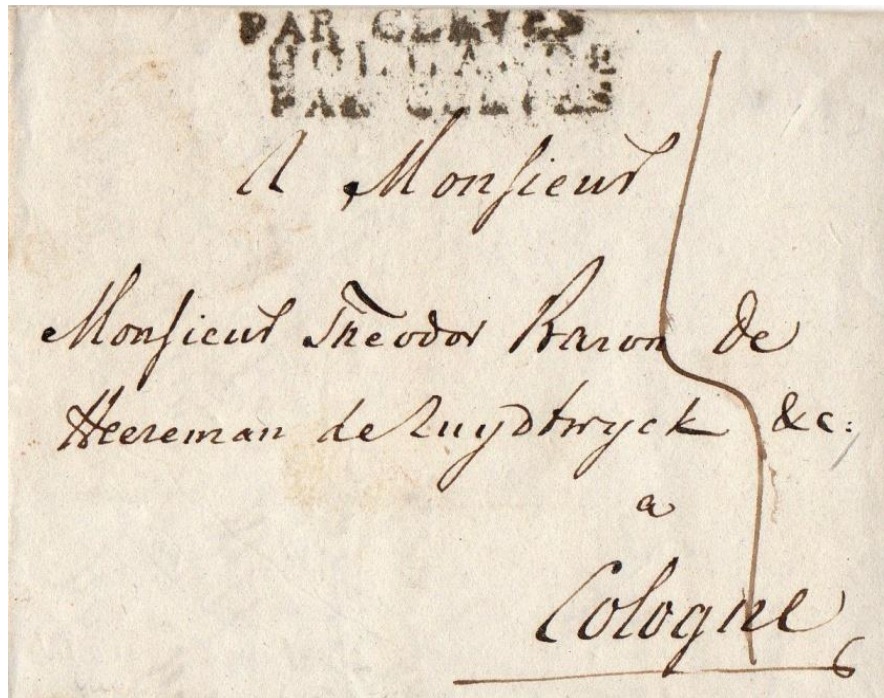
Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL HOLLANDE PAR MAASEIK, twee regels.

Het port betaald door de ontvanger is 5 décime volgens de portlijst van 1807.

Brief van Amsterdam naar Reims van 30 juli 1807. Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL HOLLANDE voor brieven uit Amsterdam, afmeting 36 x 3,5 m/m.

Het port betaald door de ontvanger is 13 décime volgens de portlijst van 1807.

Brief van Amsterdam naar Cologne (Keulen) van 10 maart 1807.

De route was: Amsterdam – Utrecht – Nijmegen – Kleef – Gelder – Keulen.

Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL HOLLANDE PAR CLEVE twee regels.

Kleef was al grenskantoor ten tijden van de Republiek ca. 1650. Ook onder het Franse bestuur bleef Kleef dienst doen als grenskantoor.

Voor het berekenen van het port werd tot 1 juli 1807 nog steeds de Generale portlijst gebruikt.

Het port door de ontvanger betaald is, Amsterdam – Keulen 5 stuiver.

Grenskantoorstempel van Kleef

**HOLLANDE
PAR CLEVES**

Brief van Amsterdam naar Gent van 11 juli 1808.

De route was: Amsterdam – Breda – Antwerpen – Gent.

Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL HOLLANDE PAR ANVERS drie regels.

Het port betaald door de ontvanger is: Amsterdam – Antwerpen 4 dec.

Antwerpen – Gent + 3 dec.

Totaal 7 décime

Grenskantoorstempel

HOLLANDE
PAR
ANVERS

Brief van Amsterdam naar Neurenberg van 24 augustus 1810. De route was: Amsterdam – Nijmegen – Kleef – Düsseldorf – Creuznach – Nürnberg. Stempel: HOLLAND van Düsseldorf.

Bij circulaire van 3 augustus 1808 werd bepaald dat er voor brieven richting Frankfort en Frankenland 4 resp. 2 stuiver boven het bestaande tarief van 8 stuiver voor Frankfort geheven diende te worden. Port totaal 10 stuiver.

Te rekenen van 1 mei 1807, zal het port voor het transport van Brieven en Pakketen binnen het Koninkrijk bepaald en geheven worden naar de volgende opklimming.

van beneden de 6 uren 2 *stuiver*. van 6 tot 12 uren 3 *stuiver*. van 12 tot 20 uren 4 *stuiver*. van 20 tot 35 uren 5 *stuiver*. van 35 tot 50 uren 6 *stuiver*. van 50 tot 70 uren 7 *stuiver*.

Ingevallen er verandering van Territoir plaats mogten hebben, zal de opklimming voortgaan met een stuiver per twintig uren.

Het port, berekend naar tarief, zal betaald moeten worden, voor zoo verre de Brieven, waarvan het gewigt niet boven een en half once of drie lood gaat.

Voor Brieven, waarvan het gewigt meer als drie lood is, zal het port worden naar de volgende opklimming.

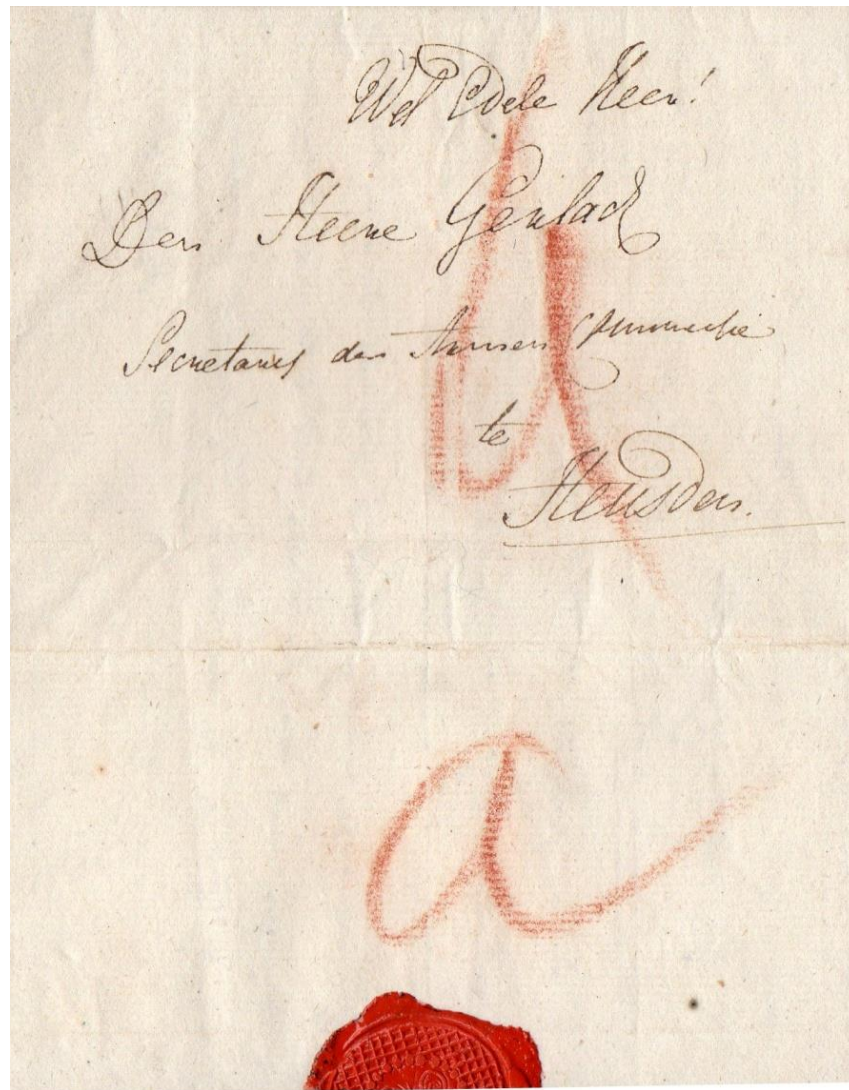
boven 3 tot 6 lood 2 *maal*. boven 6 tot 9 lood 3 *maal*. boven 9 tot 12 lood 4 *maal*. boven 12 tot 16 lood 5 *maal*. En vervolgens bij opklimming voor iedere twee once of 4 lood meerder, eenmaal het gewone port.

Briefomslag van Bergen op Zoom naar Amsterdam van ? januari 1808. De route was: Bergen op Zoom – Rotterdam – Amsterdam. Stempel: OMRAND VERTREKSTEMPEL van B (Bergen) op Zoom in gebruik van 1807 tot 1809 in de kleur zwart. Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is 5 *stuiver*, volgens de tarieflijst van 1 mei 1807.

Omrand vertrekstempel van Bergen op Zoom

Brief van Amsterdam naar Heusden van 6 mei 1809.

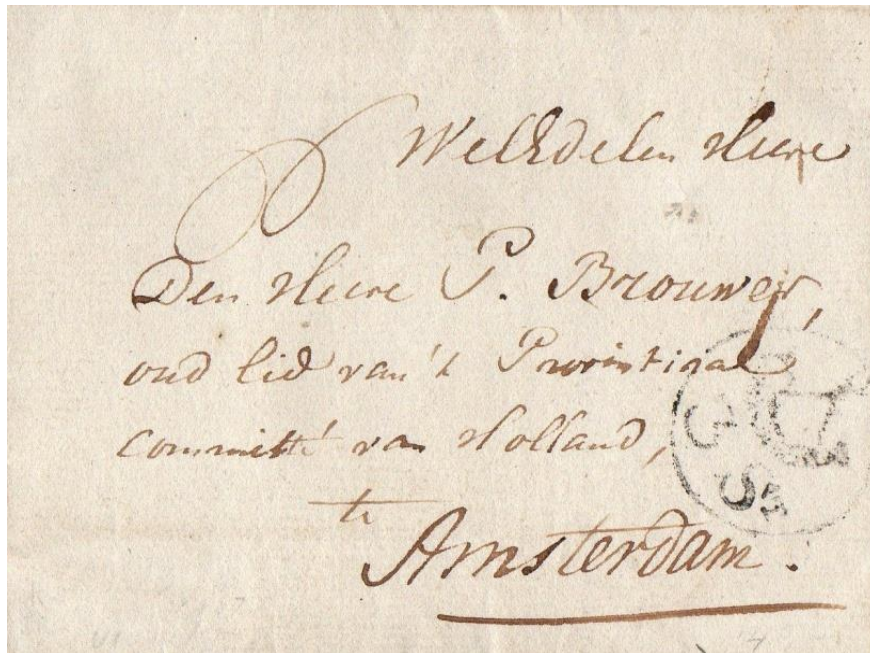
*De route was: Amsterdam – Utrecht – Den Bosch – Heusden. Het port wat betaald moest worden bij ontvangst is **4 stuiver** geschreven met rood krijt. Op de achterzijde staat een **A** geschreven als vertrekmerk, met rood krijt. Amsterdam had in deze periode reeds plaatsnaamstempels.*

Vertrekmerk Amsterdam geschreven met rood krijt

Het Koninkrijk Holland 1806 tot 1810, in de Franse tijd de opvolger van de Bataafse Republiek, waarvan de laatste gezaghebber raadspensionaris Schimmelpenninck, in 1806 werd vervangen

door Koning Lodewijk Napoleon, broer van de Franse Keizer Napoleon. Deze achtte een van hem afhankelijke monarchie betrouwbaarder in zijn strijd tegen Engeland. Dit had tot gevolg dat Amsterdam de zetel van de regering werd, en wat zij voordien nooit geweest was en nadien niet meer worden zou. Op 20 april 1808 deed Lodewijk Napoleon zijn intocht binnen Amsterdam. Het gemeentebestuur was, ingevolge de wet van 13 april 1807, nieuw samen – gesteld. Het bestond uit een burgemeester en vier wethouders, allen door de Koning benoemd. Als op 1 juli 1807 de eerste Nederlandse Postwet in werking treedt, denkt men in Amsterdam dat de zetel van het bestuur naar Amsterdam zal komen. Maar de zetel van het eerste bestuur van de Koninklijke Hollandse Posterijen werd in 's Gravenhage gevestigd.

Briefomslag van Utrecht naar Amsterdam van ? maart 1810.

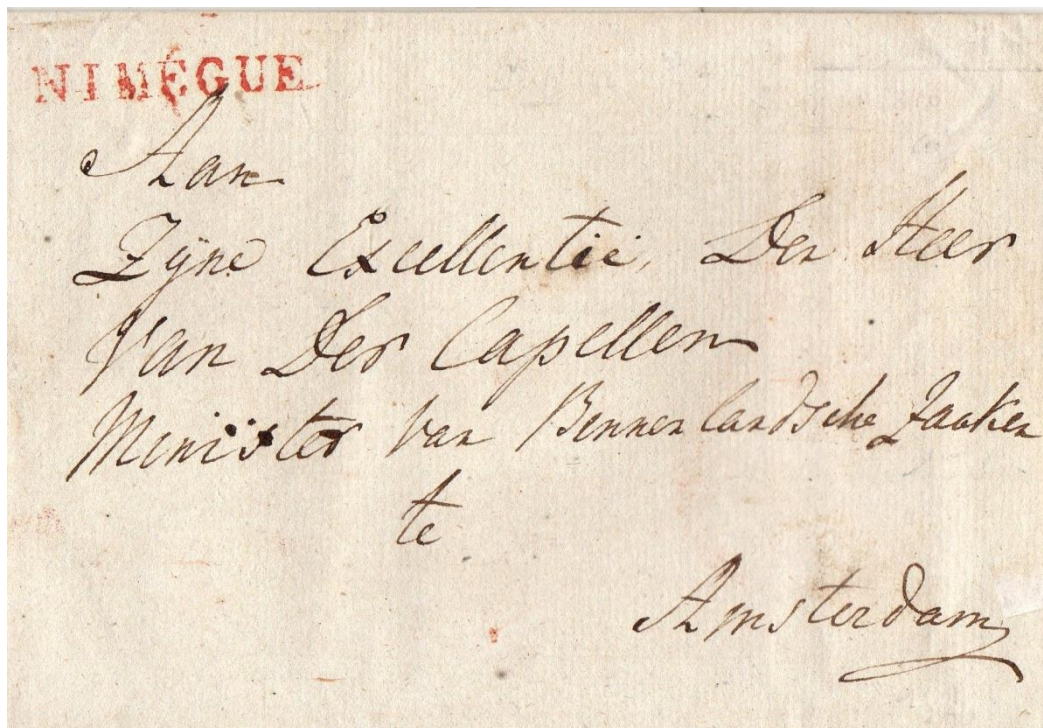
De route was: Utrecht – Amsterdam.

Stempel: 3 stuiver grote hoorn ALGEMEEN MODEL alleen in AMSTERDAM gebruikt. Type G1 Adema. In gebruik van 1807 tot februari 1811. HET STEMPEL WER IN Amsterdam geplaatst op inkomende brieven. Het port betaald door de ontvanger is 3 stuiver.

Algemeen model grote hoorn alleen in Amsterdam gebruikt

Portvrijdom was er voor: de Posterijen, het leger en voor bestuurslieden en verdere instanties. Vanaf 18 december 1815 was er ook portvrijdom voor het Koningshuis.

Brief van Nijmegen naar Amsterdam van 8 juli 1810.

De route was: Nijmegen – Utrecht – Amsterdam. De brief was bestemd voor de Minister van Binnenlandse zaken. De Minister had portvrijdom, dat wil zeggen hij was vrijgesteld van het betalen van port.

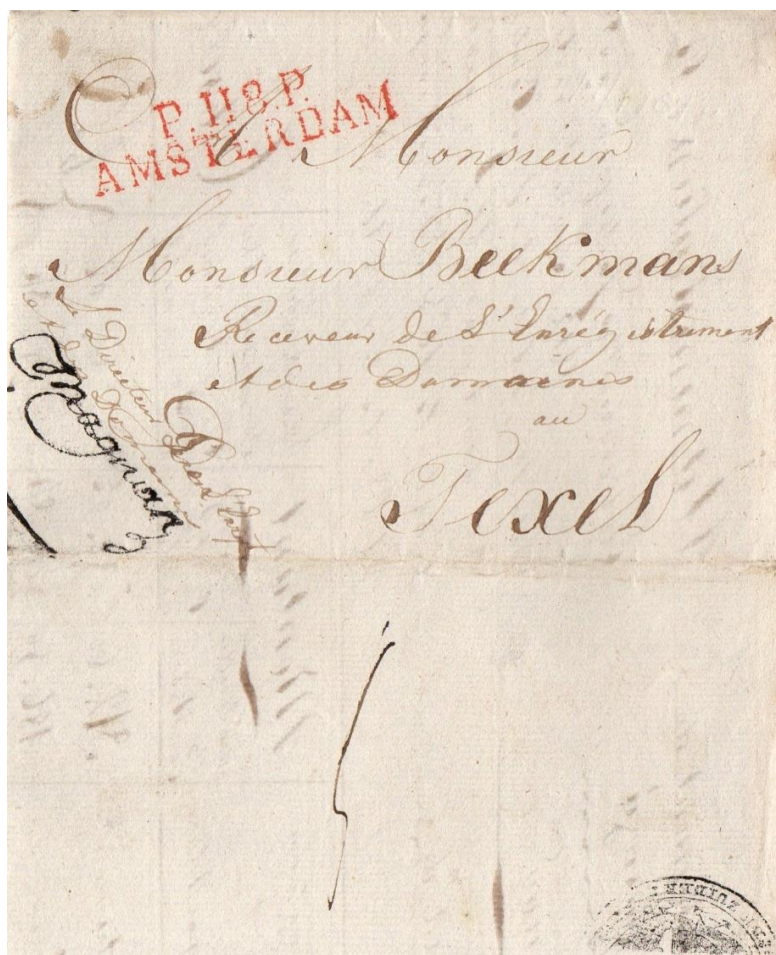
Stempel: NAAMSTEMPEL (met accent) van NIJMEGEN 38 X 5 m/m als vertrekstempel in de kleur rood. In gebruik van 1796 tot 1810.

Naamstempel van Nijmegen

Nederland ingelijfd bij Frankrijk 1810 tot 1815

DEPARTEMENTSTEMPEL P.118.P AMSTERDAM P (ORT) P (AYE), werd gebruikt op VOORUITBETAALDE correspondentie.

Brief van Amsterdam naar Texel van 14 januari 1812, aankomst van de brief 17 januari.

Stempel: DEPARTEMENTSTEMPEL P.118.P. van AMSTERDAM. Het nummer 118 werd toegekend aan het departement van de Zuiderzee, in de kleur rood.

Stempel: Dienstmerk van het departement Zuiderzee op de achterzijde.

Het port dat vooruit betaald werd is 5 stuiver.

Departementstempel P.118. P van Amsterdam

DEPARTEMENTSTEMPEL, deze stempels werden verstrekt aan de grote postkantoren in de nu Franse nieuwe departementen die alle brieven hiervan moesten voorzien. Het op deze brieven aangebrachte type 118 AMSTERDAM werd gebruikt op ONGEFRANKEERDE correspondentie. Van het type 118 AMSTERDAM zijn drie verschillende typen bekend (Lengte stempel).

Briefomslag van Amsterdam naar Wageningen, zonder datum.

Stempel:DEPARTEMENTSTEMPEL 118 AMSTERDAM afmetingen 46 X 4,5 m/m in de kleur rood.

Het port dat door de ontvanger betaald werd is 3 stuiver.

Brief van Amsterdam naar Lille van 9 april 1811.

Stempel:DEPARTEMENTSTEMPEL 118 AMSTERDAM afmetingen 48 X 4,5 m/m in de kleur rood.

Het port dat door de ontvanger betaald werd is 6 stuiver.

Brief van Amsterdam naar Coudum (Koudum) in Friesland van 16 maart 1811.

De route was: met de schuit / boot van Amsterdam naar de Lemmer en van daaruit naar Coudum (Koudum)

Er staan geen stempels op de brief.

Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is :

Amsterdam – de Lemmer **6 stuiver**

de Lemmer - Coudum **+ 2½ stuiver** (bodeloorn)

Totaal **8½ stuiver**

Bodeloorn de Lemmer – Coudum (Koudum)

Rond 1810 was er een beurtvaart / overzetsdienst van Amsterdam naar Friesland via de Lemmer.

Brief van Amsterdam naar Texel van 8 maart 1813.

De route was: Amsterdam – halfweg – Egmond op den Hoef – Alkmaar – Den Helder – Texel.

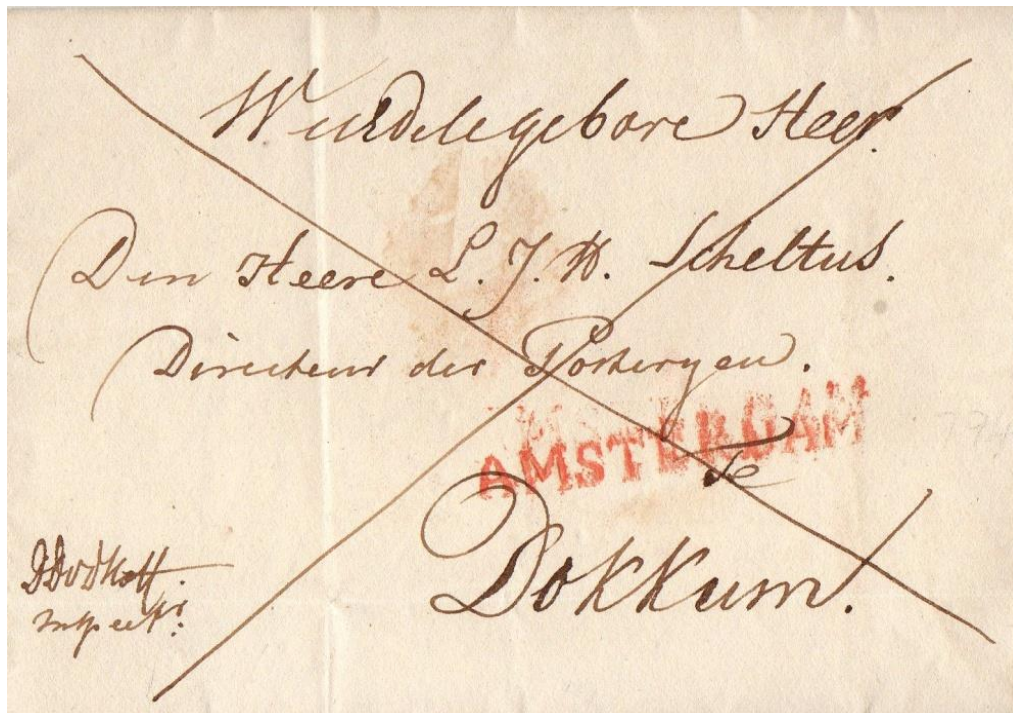
Stempel: DEPARTEMENTSTEMPEL P.118.P. van AMSTERDAM afmetingen 47 X 4,5 m/m in de kleur rood.

Stempel: Dienstmerk van het departement Zuiderzee op de achterzijde.

Het port betaald door de afzender is 6 stuiver.

Dienstmerk van het departement van de Zuiderzee

Brief van Amsterdam naar de Directeur der Posterijen te Dokkum van 13 september 1814.
 Stempel: NAAMSTEMPEL van AMSTERDAM als vertrekstempel afmetingen 47 X 4,5 m/m in de
 kleur rood. Port: Portvrijdom voor de inspecteur van het postkantoor van Amsterdam.
 De afzender, de Inspecteur van het postkantoor van Amsterdam genoot portvrijdom op zijn
dienstpost. Daarom staan er twee diagonale strepen op de brief. De brief is geadresseerd aan
 de directeur van de posterijen in Dokkum. Dit is dus een dienstbrief, tot men de inhoud leest.
 Het is een gelukwens bij het huwelijk van de dochter van de Directeur van de Posterijen in
 Dokkum. Het was dus geen dienstbrief. Inspecteur D vd Kolff werd later Directeur van de
 Posterijen in Antwerpen.

Naam van de afzender D(onker) van der Kolff inspecteur

Brief van Antwerpen via Amsterdam naar Leer in Oost Friesland van 4 augustus 1814.

Stempel: NAAMSTEMPEL ANVERS van Antwerpen 30 x 4,5 m/m, in de kleur zwart.

Stempel: NAAMSTEMPEL AMSTERDAM op de achterzijde (vaag) in de kleur rood.

Door de ontvanger van de brief is betaald 12 stuiver volgens de tarieflijst van 1 juni 1807:

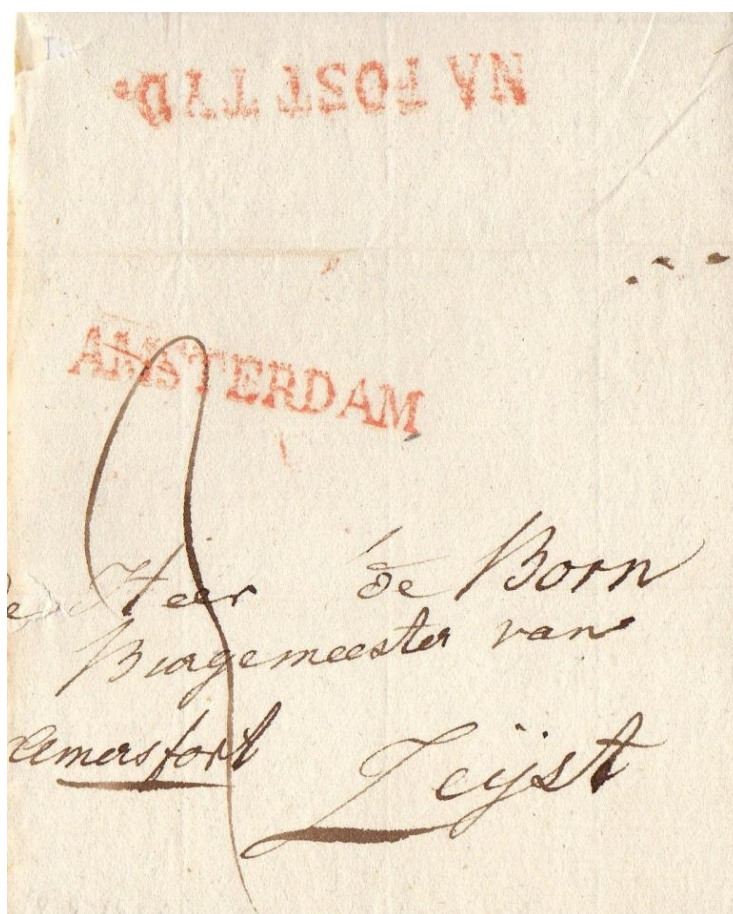
Antwerpen – Amsterdam 5 stuiver.

Amsterdam – Leer + 7 stuiver.

Totaal 12 stuiver.

In 1810 wordt de verbinding met Amstelveen bestraat, waardoor een betere postverbinding met Alphen ontstaat. Nederland wordt verdeeld in negen departementen zij krijgen de nummers 118 tot 126. Het nummer 118 is voor de steden: Amsterdam, Amersfoort, Beverwijk, Edam, Enkhuizen, Den Helder, Hoorn, Medenblik, Monnikendam, Naarden, Purmerend, Schoonhoven, Texel, Utrecht en Zaandam.

De Naamstempels geven de naam van het kantoor aan op de correspondentie, en komen voor in de kleur rood en zwart. Deze stempels zijn door Massan in Parijs vervaardigd.

Briefomslag van Amsterdam naar de Burgemeester van Amersfoort / Zeist, zonder datum.

De briefomslag is van na 1810 daar de afmetingen van het stempel 44 X 5 m/m is.

Stempel: NAAMSTEMPEL AMSTERDAM met BREDE R afmetingen 44 X 5 m/m in de kleur rood.

Stempel: NA POST TYD met PUNT in DRUKLETTERS in de kleur rood.

Het port betaald door de ontvanger is 3 stuiver.

Verenigde Nederlanden 1815 tot 1830

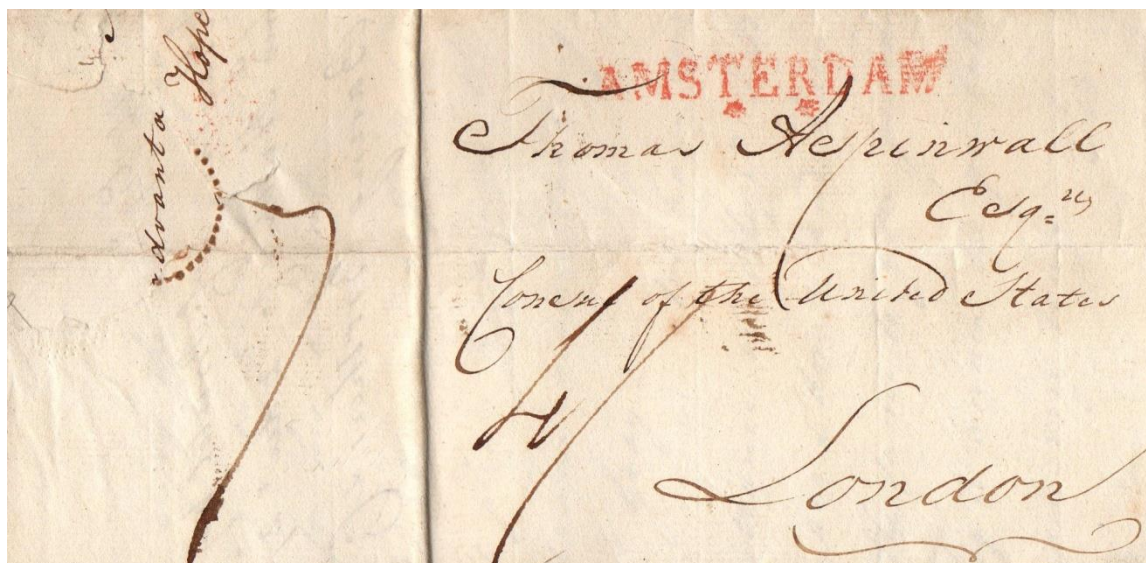
De zoon van Willem V werd op 1 december 1813 tot soeverein vorst uitgeroepen. Het opdragen van de soevereiniteit aan de vorst wijst op de wil van de heersende klasse om tot een monarchale eenheidsstaat te komen. Het congres van Wenen van 1814 tot 1815 besloot: Noord en Zuid zouden een 'union intime et complet' vormen. Door deze vereniging werd de grondwet van 1814 gewijzigd in die van 1815, bij welke Willem I de koningstitel kreeg. Om de nieuwe staat ten opzichten van Frankrijk krachtiger te maken werden hem de koloniën teruggegeven, met uitzondering van de Kaapkolonie, West Guyana en Ceylon, die in Engels bezit bleven. Het nieuwe tijdperk, dat ook voor Amsterdam aanbrak, na het herwinnen van onze nationale onafhankelijkheid, begon alweer met hooggespannen verwachting. Aanvankelijk behield Amsterdam ook uiterlijk zijn oude vorm. Er hadden slechts twee belangrijke wijzigingen plaats, er werden twee nieuwe dokken aangelegd, de aanleg van de dokken hield verband met de aanleg van de nieuwe weg naar zee, en er werden enkele wallen gedempt. In 1828 wordt het Postkantoor verbouwd en vergroot, er worden enkele huizen aan het gebouw toegevoegd en er wordt een nieuwe gevel aangebracht.

Brief van Luik naar Amsterdam van 2 mei 1815. De route was: Luik – Maaseik waar de uitwisseling plaats vond, vervolgens naar Hamont – Eindhoven – Utrecht – Amsterdam.

Stempel: NAAMSTEMPEL van LUIK in de kleur zwart.

Het port dat de ontvanger moest betalen is 6 stuiver volgens de portlijst van 18 mei 1807.

Brief van Amsterdam naar Londen van 2 december 1817.

Stempel: NAAMSTEMPEL met STERREN van AMSTERDAM, Type 50 X 5 m/m.

Afstand sterren 11 m/m in de kleur rood van het grenskantoor Amsterdam voor brieven met gedwongen frankering naar Engeland, maar ook voor gewone frankering naar het buitenland, van 1817 tot 1828. Het port betaald door de afzender, volgens circulaire van 29 november 1813 beneden 16 wichtjes of gramme.: Amsterdam – Hellevoetsluis 4 stuiver en zeerecht 3 stuiver = 7 stuiver. Het port betaald door de ontvanger te Londen: volgens de postwet van 1812, per vel papier binnenkomend per Engelse – Pakketschip vanuit de Nederlanden: $\frac{1}{4}$ = 16 D. Ingesloten 2 extra velletjes papier, = 3 dubbel = 3×16 D = 48 D = geschreven 4/- Shilling.

Brief van Amsterdam naar Rome van 1 maart 1817. De route was: Amsterdam – Arnhem – Füssen – Brixen – Trento – Mantua – Florence – Rome. Stempel: *ALTA* GERMANIA NORD Oostenrijks grensmerk in gebruik in Brixen op correspondentie uit het noorden met bestemming Italië sinds 1817. Stempel: NAAMSTEMPEL met STERREN van Amsterdam Type 50 X 5 m/m afstand tussen de sterren 11 m/m in de kleur rood. Verplichtte frankering tot Füssen : Amsterdam – Arnhem 5 stuiver en Emmerich – Füssen 12 stuiver totaal op achterzijde 17 stuiver. Betaling bij ontvangst 27 bajocchi op voorzijde.

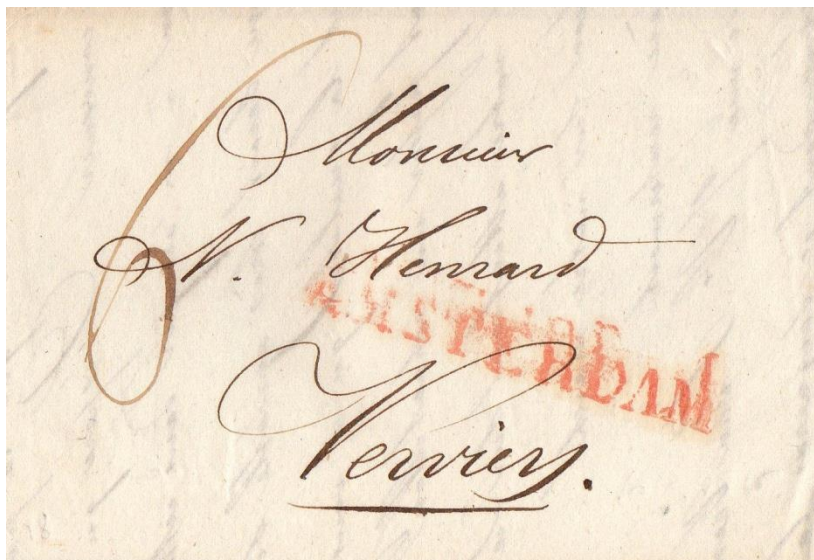
Brief van Amsterdam via Parijs naar Auxerre van 24 september 1818. De route was Amsterdam – Parijs – Fontainebleau – Auxerre. Gewicht van de brief is 8 gram, dit is $1\frac{1}{2} \times$ port Circ. 117. Vooruit betaald port Amsterdam - Bergen $1\frac{1}{2} \times 7 = 11$ dec. Valenciennes - Auxerre $1\frac{1}{2} \times 6 = 9$ dec. Totaal 20 décime Stempel: P.P. van Amsterdam en PPPP in kader van Parijs. NAAMSTEMPEL met STERREN van AMSTERDAM Type 49,5 x 5,5 m/m 13 m/m tussen de sterren kleur rood.

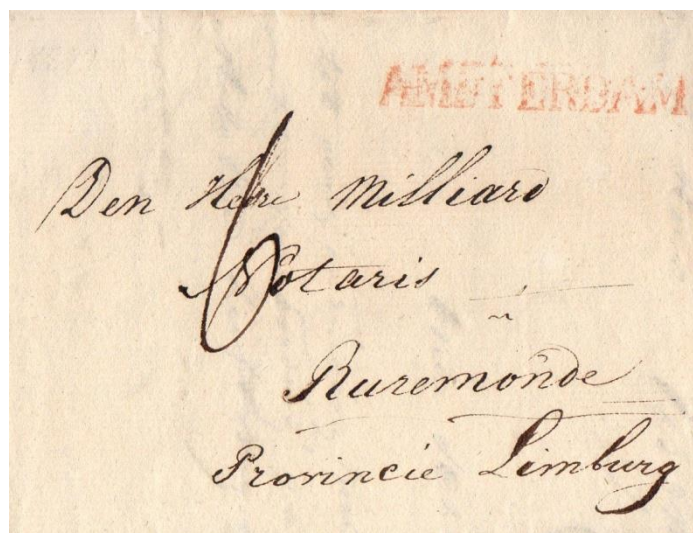
Brief van Amsterdam naar Sackenheim van 26 november 1824.
De route was: Amsterdam – Arnhem (grens) – Emmerich – Köln – Koblenz – Mains – Karlsruhe – Pfortzheim – Ludwigsburg – Sackenheim.
Stempel: NAAMSTEMPEL met STERREN van AMSTERDAM, Type 49,5 X 5,5 m/m.
Afstand sterren 13 m/m in de kleur rood van het grenskantoor Amsterdam.
Het vooruit betaalde port is 4 stuiver betaald door de verzender op de achterzijde van de brief.
En vermerkt door Amsterdam met het tweeregel cursief stempel “Franco Grenzen” in gebruik vanaf 1820 in de kleur rood.

Bij ontvangst was te betalen: Arnhem - Emmerich – Karlsruhe – 4,5 G.gr = 18 kreuzer
Transit Baden (Karlsruhe – Pfortzheim) + 8 kreuzer
Totaal tot de Würtenbergse grens met Baden 26 kreuzer
Württemberg inland (Pfortzheim – Ludwigsburg) + 3 kreuzer
Betaald bij ontvangst en geschreven in rood krijgt 29 kreuzer

De Franse postwet van 1811 schreef voor dat de taxatiecijfers vanaf die datum met inkt moesten worden geschreven. We zien dan ook na deze datum geen Nederlandse brieven meer die met krijt zijn geschreven. Dit geldt alléén voor brieven die in Nederland worden getaxeerd. In het tijdvak 1815 tot 1830 werden er in de Noordelijke Provincies van het Verenigd Koninkrijk NAAMSTEMPELS gebruikt. Deze Naamstempels werden gebruikt voor de verzending van ONGEFrankeerde brieven.

Brief van Amsterdam naar Verviers van 10 september 1825. Stempel: NAAMSTEMPEL van AMSTERDAM 58 X 6,5 m/m in de kleur rood. Het stempel was in gebruik sinds 1815. Het port dat de ontvanger betaalde is 6 stuiver volgens het tarief van 18 januari 1818.

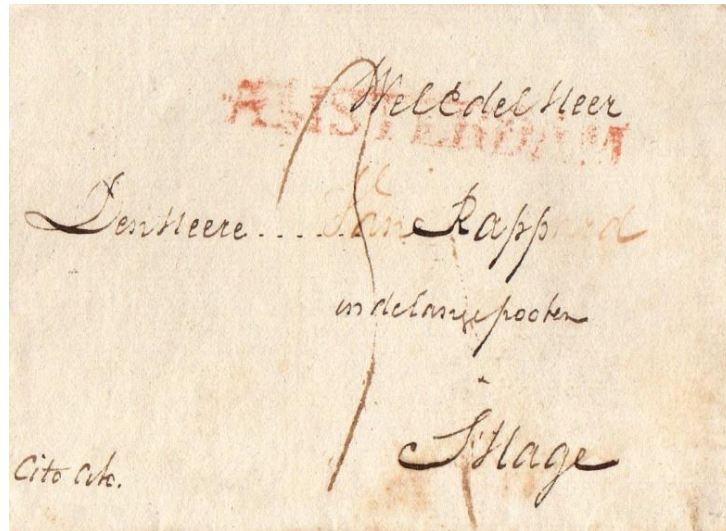

Brief van Amsterdam naar Roermond van 9 mei 1822.

De route was: Amsterdam – Utrecht – Den Bosch – Eindhoven – Roermond.

Stempel: NAAMSTEMPEL met SMALLE R van AMSTERDAM 44 X 5 m/m in de kleur rood. Deze stempel was sinds 1815 in gebruik.

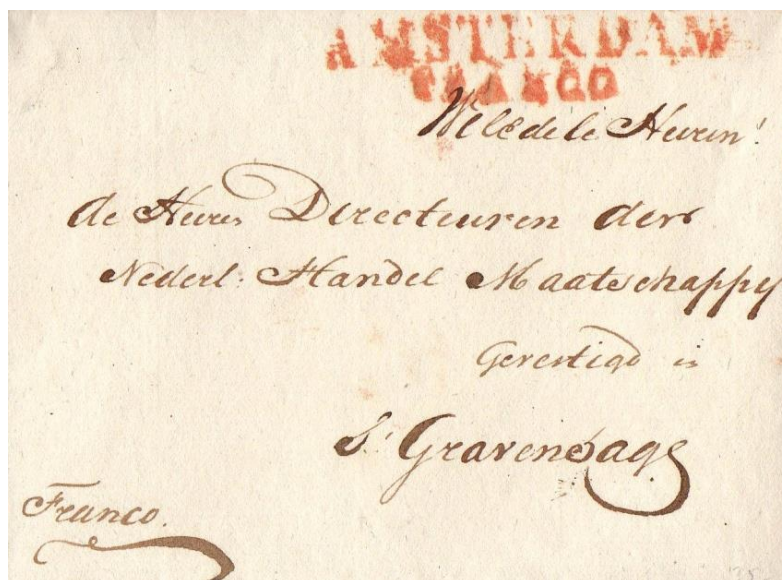
Het port dat door de ontvanger van de brief betaald moest worden is 6 stuiver volgens het tarief van 18 januari 1818.

Brief van Amsterdam naar 's Gravenhage van oktober 1820. Stempel: NAAMSTEMPEL van AMSTERDAM 50 x 5 m/m in de kleur rood. Het stempel was in gebruik sinds 1815. Het port dat de ontvanger betaalde is 3 stuiver met inkt geschreven. CITO – CITO links onder betekend: de verzender wilde de brief snel bezorgd hebben, maar betaalde hier niets extra's voor.

Naamstempels van het Koninkrijk Der Nederlanden, in de Noordelijke Provincies, voor GEFRANKEERDE brieven.

Brieven van 1816 of later hebben steeds het tweede type 2 – regelstempel. Bij het tweede type stempel hebben ALLE LETERS A van de kantoor naam en het woord franco steeds een NORMALE DWARSBALK A.

Brief van Amsterdam naar 's Gravenhage van 28 oktober 1825.

Stempel: NAAMSTEMPEL FRANCO van AMSTERDAM twee regels, in drukwerkletters van het tweede type 51,5 X 5 m/m in de kleur rood. Het port dat door de verzender van de brief betaald werd is 6 stuiver op de achterzijde, volgens het tarief van 18 januari 1818.

Voor het afschrijven van port, of als transitstempel, of als stempel bij onjuiste taxatie van brieven hadden de postkantoren de DEBOURSESTEMPELS in gebruik. Deze werden in 1846 vervangen door stempels met AFGESCHREVEN.

Scheepsbrief van St-Thomas (Br-West. Indies) via Amsterdam naar Schiedam van 20 juni 1825 met het schip Rosette. De brief is doorgezonden naar het kantoor van de DEBOURSE te Amsterdam en daar getaxeerd. Het bij aankomst berekende port bedroeg 12 stuiver per enkele brief, te betalen bij ontvangst. Kapitein Ludder ontving als aanbrengpremie 3 stuiver. Stempel: DEBOURSE AMSTERDAM in de kleur rood, op de achterzijde, en is hier als TRANSIT – STEMPEL gebruikt. Stempel: DEN HELDER ZEEBRIEF in schrijfletters van 1818.

Deboursé Amsterdam in de kleur rood

De ontvanger van de brief De Heer J. Janssens was Generaal Kanselier van de Militairen WILLEMSORDE, en genoot PORTVRIJDOM.

The image shows a handwritten address on a piece of aged, yellowish paper. The text is written in a cursive script. A prominent red diagonal line is drawn across the entire text, indicating that the letter is cancelled or that the recipient is exempt from paying postage. The text reads: 'D' Welcker Heer', 'J. Janssens Generaal', 'Kanselier van de militairen', 'Willems orde', and 'tot Hage'.

D' Welcker Heer
J. Janssens Generaal
Kanselier van de militairen
Willems orde
tot Hage

Brief van Amsterdam naar 's Gravenhage van 3 september 1824.

Stempel: Naamstempel (zwak) van het kantoor Amsterdam type 58 X 6,5 m/m in de kleur rood.

Het stempel is gebruikt als vertrekstempel.

Er is geen port geheven zie de diagonale streep. De heer Janssens had portvrijdom.

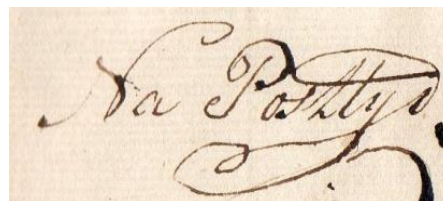
“NA POSTTIJ” is een ambtelijk excuus, dat het de schuld van de afzender is, dat zijn brief door te late postbezorging niet meer in de expeditie kon worden opgenomen, welke adressant mogelijk verwachtte. Vanaf 1 oktober 1817 verzonden de postkantoren hun brieven dagelijks, voordien 2 of 3 maal per week. Onderstaande brief is van juni 1826, achter op de brief staat geschreven met inkt *NA POSTTIJD*. Amsterdam had vanaf 1802 al een dubbelcirkelstempel met de tekst: AMSTERDAM na POSTTIJD.

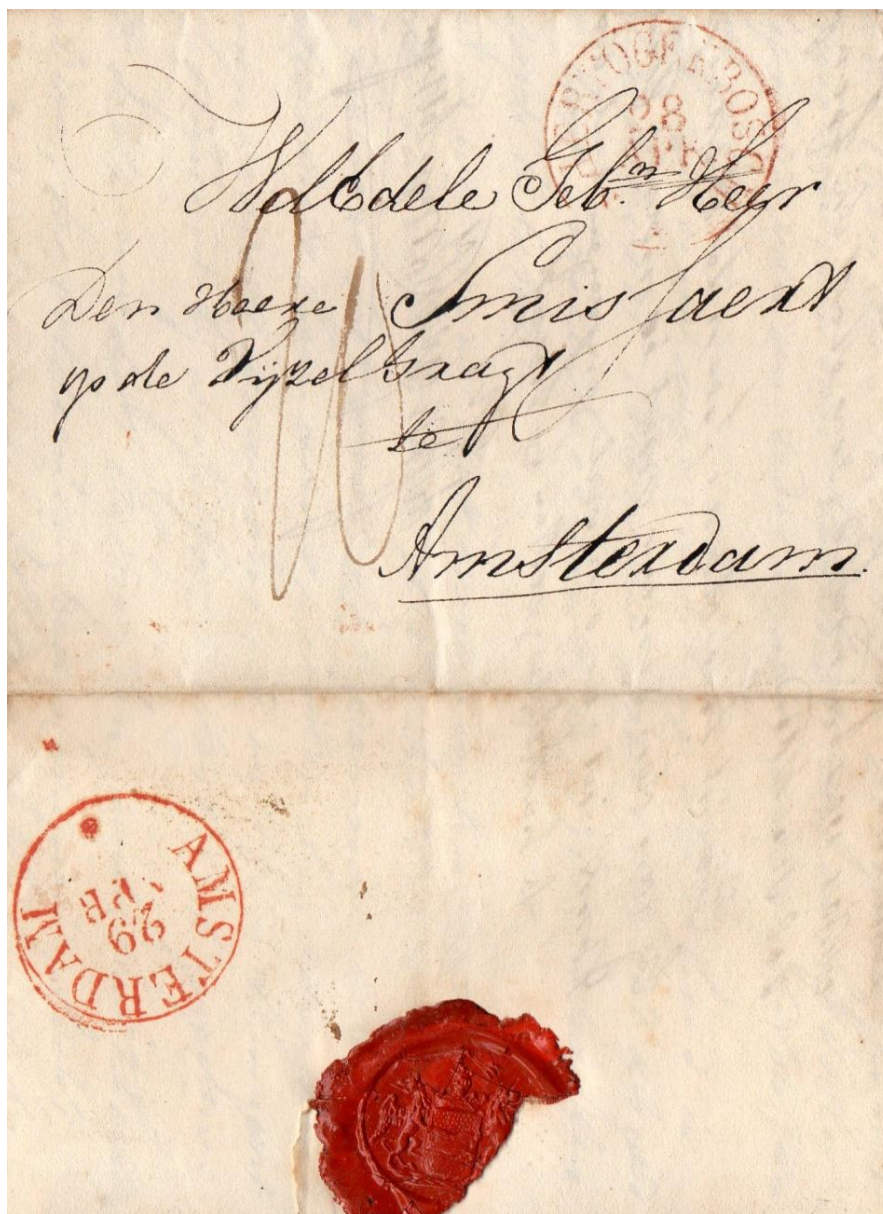
Briefomslag van Amsterdam naar Rotterdam van 7 juni 1826.

Stempel: Amsterdam Franco (zwak) in de kleur rood. Op de achterzijde staat geschreven in inkt ~~NA POST~~ ^{TIJD}. Het port door de verzender betaald is 3 stuiver geschreven met inkt op de achterzijde.

Na Posttijd geschreven in inkt

Op 1 januari 1827 werd voorgeschreven, dat er voortaan in centen getaxeerd moest worden. Ieder postkantoor kreeg zijn eigen portlijst, de portlijst van Amsterdam heeft het nummer 6.

Brief van 's Hertogenbosch naar Amsterdam van 27 april 1829.

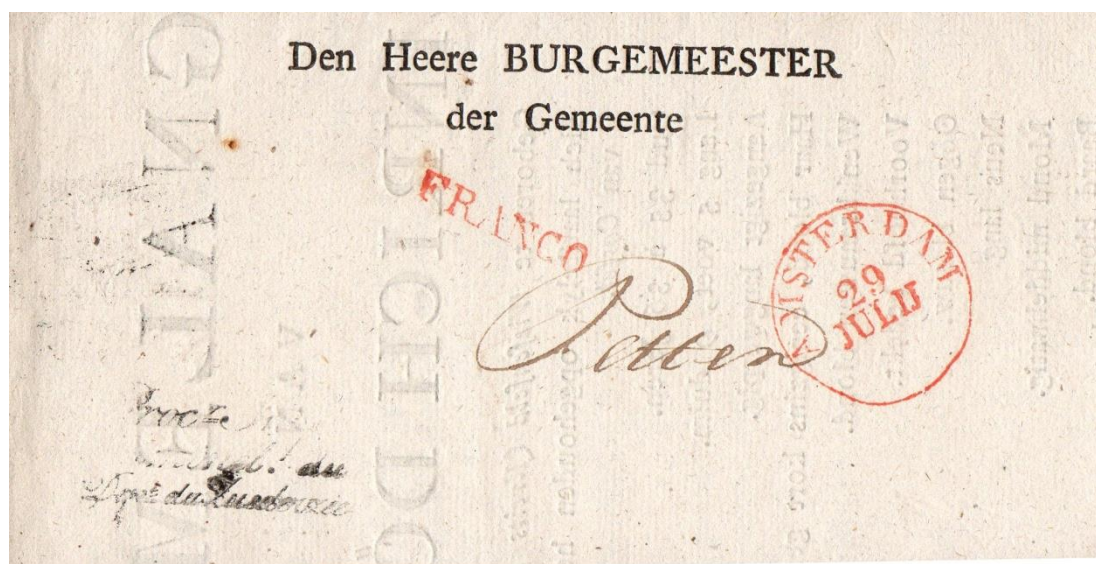
Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND GESPELD van Amsterdam als aankomststempel en 's Hertogenbosch als vertrekstempel in de kleur rood.

Het port te betalen door de ontvanger is 20 cent, volgens de portlijst van 1 januari 1827.

De afscheiding van België 1830 tot 1840

Opsporingsbericht van Amsterdam via Alkmaar naar Petten (N-H) van 29 augustus 1832.
Stempel: Verplicht gecombineerde DAGTEKENINGSTEMPEL en FRANCOSTEMPEL, afmeting franco stempel 27 X 4,5 m/m stempels in de kleur blauw van Amsterdam.
Stempel: drie regelstempel OFFICIER VAN JUSTITIE VAN HET DEPAETEMENT VAN DE ZUIDERZEE.
Het port door de verzender betaald is 15 cent geschreven op de achterzijde met inkt.

Opsporingsbericht van Amsterdam via Alkmaar naar Petten (N-H) van 28 juli 1830.
Stempel: Verplicht gecombineerd DAGTEKENINGSTEMPEL en FRANCOSTEMPEL afmeting franco stempel 27 X 4,5 m/m stempels in de kleur rood van Amsterdam. Het port door de verzender betaald is 15 cent geschreven op de achterzijde met inkt.

Aangetekende brief van Amsterdam naar Boekel (N-Br) van 30 augustus 1833.

Stempel: FRANCO PROEFSTEMPEL van het EERSTE TYPE van het kantoor Amsterdam in de kleur blauw. Het stempel was in gebruik van 1833 tot 1835.

Stempel: AANGETEKEND in SCHRIJFLETTERS in de kleur blauw.

Het inschrijfnummer is 1654 links boven op de brief. Het port dat door de afzender is betaald:

Briefport volgens het tarief van 1 januari 1827 25 cent

Van 1 januari 1811 tot 1 januari 1848 was het + 25 cent

Totaal betaald aan port (op achterzijde) 50 cent

De stratenrevolutie in Brussel van 1830 leidde tot de afscheiding van België. Het Nederlands staatsblad van 2 november stelde een algeheel verbod van het postverkeer met de Zuidelijke Provinciën in. Op 14 november kwam Nederlands Limburg onder Belgisch gezag te staan. Volgens de Bel. Circ. 78 en de Ned. Circ. 270 van 1835 werd er extra port geheven, zowel aan Nederlandse als aan Belgische zijde.

Brief van Amsterdam naar Roermond van 31 maart 1835. Franco grenzen via Groot – Zundert met verplichte frankering tot Breda vermeerderd met een extra port van 25 cent.

De route was: Amsterdam – Breda – Groot-Zundert – Antwerpen – Roermond.

Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND GESPELD van Amsterdam in de kleur blauw.

Stempel: FRANCO GRENZEN van het kantoor Breda 2 regels in schrijffletters, kleur rood.

Stempel: HOLLANDE PAR ANVERS in ovaal van het kantoor Antwerpen in de kleur rood.

Het port wat door de afzender betaald moest worden is : Amsterdam – Breda 25 cent

Nederlandse Circulaire 270 van 10 januari 1835 extra port + 25 cent

50 cent

De brief woog 24 wiggetjes op de achterzijde dus dubbel port + 50 cent

<i>Totaal</i>	100 cent

Het port wat door de ontvanger betaald moest worden is: Antwerpen – Roermond 5 dec.

Extra port + 5 dec.

10 dec.

De brief is ook in Antwerpen gewogen, 24 wiggetjes op de voorzijde dus dubbel port + 10 dec.

<i>Total</i>	<u>20 dec.</u>

Minder dan 16 wiggetjes 1 x port

van 16 tot 24 wiggetjes 1,5 x port

per 8 wiggetjes + 0,5 x port

In deze periode werden de brieven via de buurlanden verzonden, dit was veel duurder en het kostte ook veelmeer tijd dan voor de afscheiding, met het gevolg dat men de brieven over de grens smokkelde met behulp van koeriers. Deze brieven werden dan vanuit het binnenland verzonden. Hieraan kwam een einde door de Nederlandse Circulaire 270 van 10 januari 1835. Op 19 april 1839 werd een Vredesverdrag getekend. Het duurde tot 1 juli 1839 alvorens het postverkeer genormaliseerd werd.

Brief van Amsterdam naar St – Nicolaas van 29 augustus 1836. Franco grenzen via Groot – Zundert met verplichte frankering tot Breda vermeerderd met een extra port van 25 cent.

De route was: Amsterdam – Breda – Groot-Zundert – Antwerpen – St - Nicolaas.

Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND GESPELD van Amsterdam in de kleur blauw.

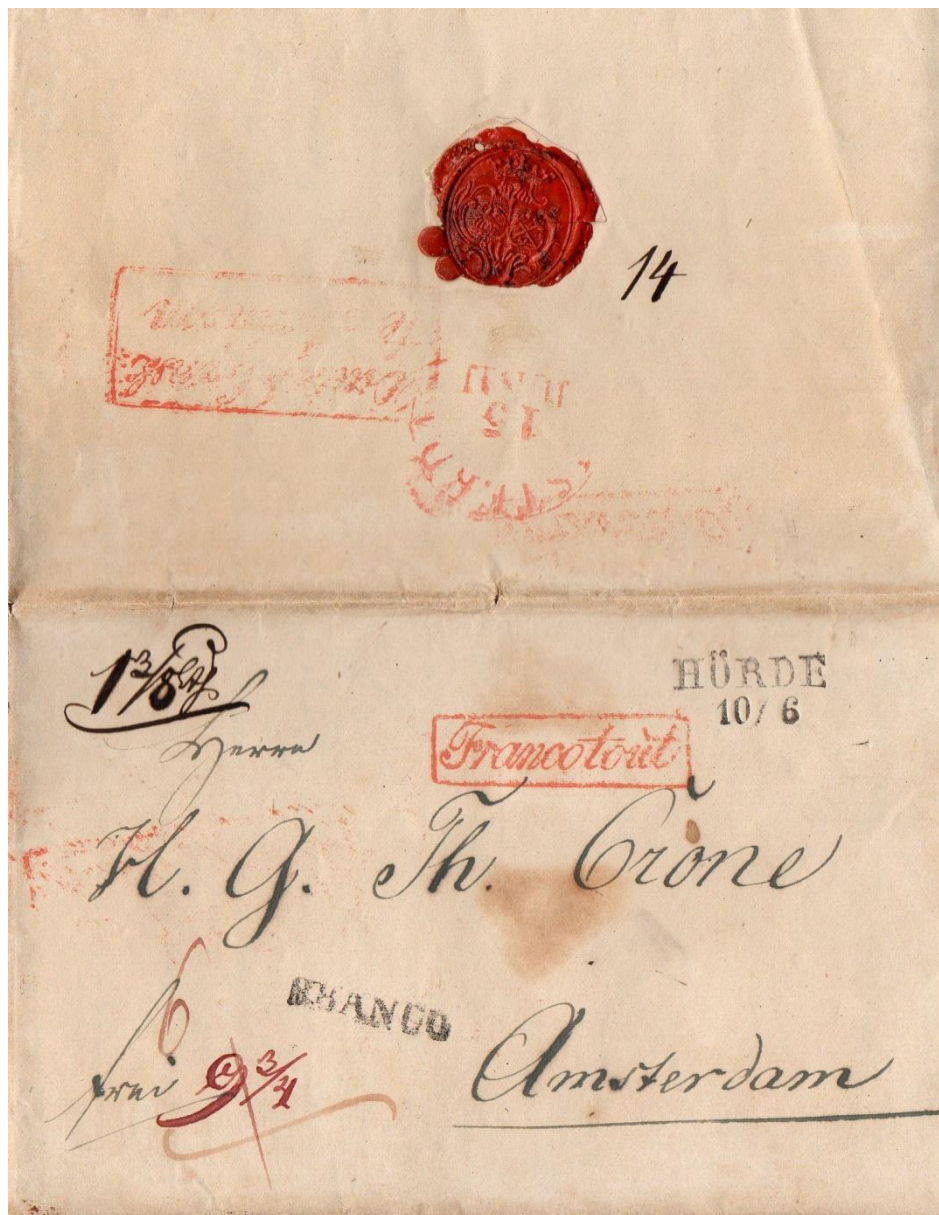
Stempel: FRANCO GRENZEN in ovaal van het kantoor Breda.

Stempel: HOLLANDE PAR ANVERS van het kantoor Antwerpen in de kleur rood.

Stempel: BELGISCH DUBBELRINGSTEMPEL van het kantoor St-Nicolaas.

Het port wat door de afzender betaald moest worden is:	Amsterdam – Breda	25 cent
	Nederlandse Circulaire 270 van 10 januari 1835 extra port	<u>+ 25 cent</u>
	Totaal	50 cent

Het port wat door de ontvanger betaald moest worden is:	Antwerpen – St-Nicolaas	2 dec.
	extra port	<u>+ 5 dec.</u>
	Totaal	7 dec.

Brief van Hürde (Hürth) via Arnhem naar Amsterdam van 10 juni 1836.

Stempel: Duitsch – Grensk: in kastje Type I van 1816 tot 1843 in de kleur rood.
te Arnhem

Stempel: Francotoût in kastje in de kleur rood, het stempel werd zowel bij vertrek als bij
aankomst gebruikt. Dit stempel is dus niet door het grenskantoor geplaatst.

Stempel: Naamstempel van Hürde 10 / 6 in de kleur zwart.

Stempel: Francostempel van Hürde in de kleur zwart.

Het vooruit betaald port is: Hürde – Emmerich $9\frac{3}{4} \times 5$ cent = 48,75 afgerond 50 cent Arnhem –
Amsterdam 20 cent. Totaal 14 Sgr. op achterzijde (14×5 cent = 70 cent)

Brief van Brussel naar Amsterdam van 14 oktober 1836.

De route was: Brussel – Antwerpen – Groot-Zundert – Breda – Amsterdam.

Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND GESPELD van Amsterdam in de kleur rood.

Stempel: GRENSKANTOORSTEMPEL van het grenskantoor GROOT-ZUNDERT in rood (zwak)

Stempel: FRANCO FRONTIERE in ovaal van het kantoor Brussel in de kleur rood.

Stempel: BELGISCH DUBBELRINGSTEMPEL van het kantoor Brussel.

Het port wat door de ontvanger betaald moest worden is: Breda – Amsterdam 25 cent

Nederlandse Circulaire 270 van 10 januari 1835 extra port + 25 cent

Totaal 50 cent

Het port wat door de afzender betaald moest worden is: Brussel – Antwerpen 3 dec.

extra port + 5 dec.

Totaal 8 dec.

Grenskantoorstempel van Groot – Zundert in de kleur rood

Brief Amsterdam lokaal van 9 mei 1837. Stempel: FRANCO PROEFSTEMPEL van het EERSTE TYPE van het kantoor Amsterdam in de kleur blauw. Het woord FRANCO met kleine letters, dag en maand laag geplaatst, de stempel was in gebruik van 1836 tot 1839. Het port dat door de afzender moest worden betaald is: 5 cent volgens de tarieflijst van 1 januari 1827.

Brief van Frankfurt naar Amsterdam van 14 april 1837. De route was: Frankfurt – Emmerich – Arnhem – Amsterdam. Stempel: DUBBELRINGSTEMPEL van FRANKFURT. Op de achterzijde het rood stempel Duitsch Grensk: te Arnhem in kastje Type II 1820 – 1843. Het port betaald door de ontvanger van de brief is: Frankfurt – Emmerich 5 G.gr = 30 cent (rood op voorzijde) Arnhem – Amsterdam 20 cent. Totaal 30 cent en 20 cent is 50 cent op de voorzijde van de brief.

Koning Willem II en Willem III 1840 tot en met 1851

Op 20 september 1839 vertrekt de eerste trein uit Amsterdam vanuit de weilanden langs de Haarlemmervaart, en bereikt na 33 minuten de Amsterdamse poort in Haarlem. Eerst in 1844 profiteren de posterijen van deze revolutionaire wijze van vervoer. Als op 1 september 1850 de op 12 april aangenomen “ *Wet tot vaststelling van het briefport en tot regeling der aangelegenheden van de brievenposterij* ” in werking treedt, brengt dit een grote hervorming van het post – wezen. Er komt een vereenvoudigd afstandsport , en er komen nieuwe post – en hulpkantoren en men zal in 1852 de postzegel gaan invoeren.

Brief van Amsterdam via Pruisen en Baden naar Wohlen in Zwitserland van 11 september 1840.
Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER van het kantoor Amsterdam, kleur rood. Stempel: GRENSSTEMPEL W P W(est) P(ruisen). In de kleur rood. Het port dat door de ontvanger betaald is: Amsterdam – Arnhem **20 cent** = $3\frac{3}{4}$ Sbgr.

Pruisische port Emmerich – Karlsruhe $4\frac{1}{4}$ Sbgr.

Totaal Amsterdam – Karlsruhe $3\frac{3}{4} + 4\frac{1}{4} = 8$ Sbgr. = 26 Kreuzer.

Transport Baden 14 Kreuzer.

Zwitserse grens – Wohlen 6 Kreuzer.

Door de geadresseerde te betalen **46 Kreuzer.**

Brief van Cheribon (Ned.-Ind.) via Batavia en Den Helder naar Amsterdam van 12 november 1840. Aankomst van de brief 18 maart 1841.

Stempel: NAAMSTEMPEL / ONGEFRANKEERD in ovaal, afmetingen 50 X 40 m/m van Cheribon.

Stempel: KLEINRONDSTEMPEL afm. 22½ m/m met ster, letters wijd uit elkaar van Batavia.

Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL voor ZEEBRIEVEN in ovaal afm. 40 X 28 m/m van Den Helder

Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER op de achterzijde.

Het port dat door de ontvanger betaald moet worden is: 60 cent volgens de Nederlandse Circulaire 77 van 19 april 1816.

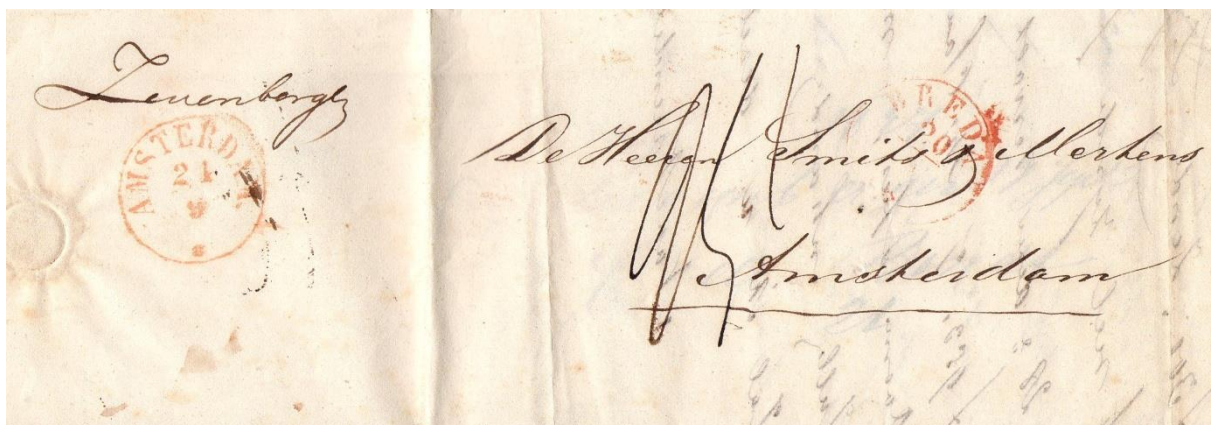

Brief van Amsterdam naar Parijs van 17 mei 1842. Aankomst van de brief te Parijs 19 mei. Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER verstrekt in 1837. Dit stempel werd gebruikt als vertrek – en aankomststempel.

Stempel: RAYONSTEMPEL L.P.B.5.R. in gebruik op ongefrankeerde correspondentie met Frankrijk ingaande 1 oktober 1818. Te betalen port: volgens het postverdrag uit 1818 werden de ongefrankeerde brieven per 30 gram in briefgewicht, voor ieder rayon afzonderlijk aan Frankrijk verkocht. Zo kostte 30 grams brieven naar Frankrijk, indien ze uit het 5e Nederlandse rayon kwamen, 2 Franc en 40 centimes. L.P.B.5.R. Franse grens Amsterdam – Valenciennes 9 dec. Franse grens – Parijs 4 dec. De ontvanger van de brief moest betalen 13 décime.

Brief van Amsterdam naar Bordeaux van 24 april 1846. Stempel DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER in de kleur blauw. Het portbedrag is berekend tot bij de ontvanger in Bordeaux (zie P P Port Payé) Het port betaald door de afzender is: 85 cent op de achterzijde.

Brief van distributiekantoor Zevenbergen via Breda naar Amsterdam van 20 september 1847
 Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER van het kantoor Breda als vertrekstempel in de kleur rood.
 Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER van het kantoor Amsterdam als aankomststempel in de kleur rood.
 Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is 25 cent.

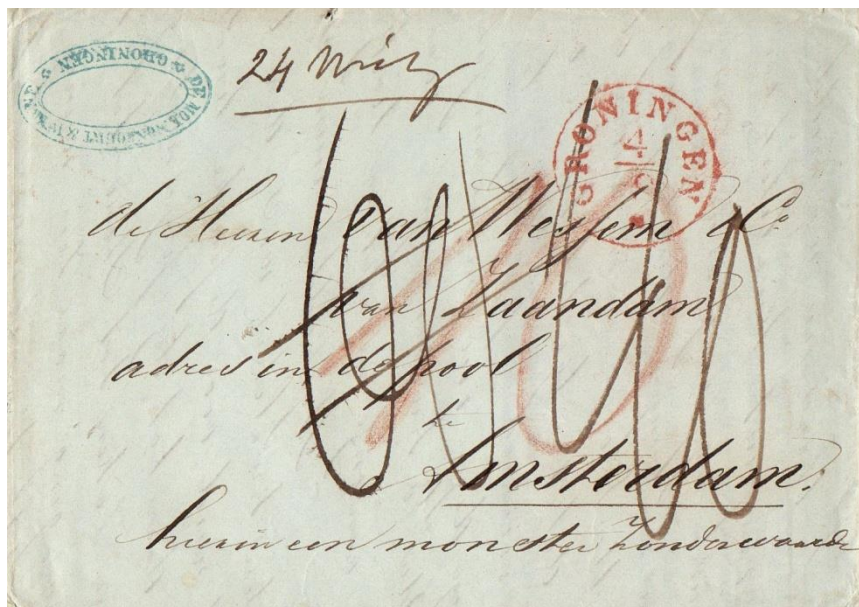

Geschreven plaatsnaam op de achterzijde van het distributiekantoor Zevenbergen

Brief van Haarlem naar Amsterdam van 13 augustus 1849.

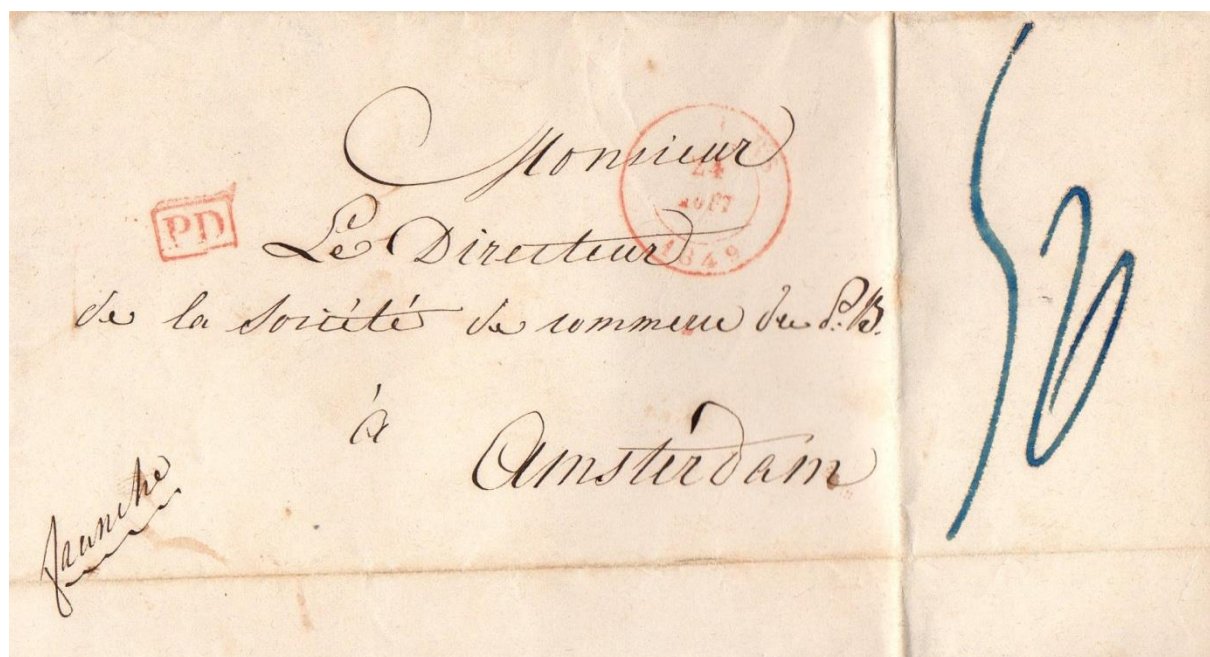
Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER van Amsterdam, geplaatst als aankomststempel. Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL de MAAND AANGEDUID ALS CIJFER van Haarlem, geplaatst als vertrekstempel. Het port dat door de ontvanger betaald moest worden is: 10 cent volgens de portlijst van 1 januari 1827.

Brief, en monster zonder waarde van Groningen naar Amsterdam van 4 augustus 1847. De brief had een totaal gewicht van 24 wigtjes (gram). Het port is berekend volgens circulaire 309 van 9 september 1840 en is 40 cent.” Wanneer een brief en staal te zamen het gewigt van eenen enkelen brief te boven gaan, wordt het port van den brief en van het staal ieder afzonderlijk berekend, te weten dat van den brief naar den gewonen maatstaf voor brieven bepaald, en dat wegens de stalen naar een derde van den maatstaf der brieven; beide volgens het gewigt te nemen, doch in eene som bij elkaar op den omslag te vermelden “. Tarief: 30 cent + 10 cent = 40 cent.

Brief van St – Charles (USA) via New York en Le Havre naar Amsterdam van 13 april 1848. Stempel: DAGTEKENINGSTEMPEL van Amsterdam op de achterzijde. Stempel: RONDSTEMPEL St – CHARLES (USA). Stempel: OUTRE – MER LE HAVRE Frans aankomststempel in gebruik van 1847 tot 1848. Dit stempel is maar korte tijd in gebruik geweest, en zeer begeerd. Het port betaald door de afzender is 10 cent US. Het port betaald bij aankomst is 95 cent.

Brief van Verviers naar Amsterdam van 24 augustus 1849. Stempel: **PD** in kastje in de kleur rood. PD wil zeggen Payé jusqu'à Destination (betaald tot de bestemming). Het port betaald door de afzender is: **25 cent**. Op de achterzijde van de brief.

Brief van Amsterdam naar Brugge in België van 5 december 1848.

Stempel: FRANCO HALFRONDSTEMPEL met EGYPTISCHE LETTER ZONDER JAARTAL van het kantoor Amsterdam in de kleur blauw. Het port betaald door de afzender is: 45 cent. op de achterzijde geschreven met inkt.

Brief van Amsterdam naar Aalsmeer van 20 februari 1851.

Stempel: NA POST TYD in DRUKLETTERS ZONDER PUNT POST TYD twee woorden van het kantoor Amsterdam op de voorzijde, in de kleur blauw. In gebruik van 1838 tot 1851.

Stempel: FRANCO HALFRONDSTEMPEL met EGYPTISCHE LETTER ZONDER JAARTAL van het kantoor Amsterdam in de kleur blauw.

Het port dat door de verzender betaald werd is: 5 cent op de achterzijde geschreven met inkt, volgens de Postwet van 1 september 1850, voor brieven met een bestemming t/m 30 km en een gewicht t/m 15 gram.

Poststukken uit de verzameling van Peter Raetsen.